

Upravništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inšpektorat: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon št. 31-23, 31-26
Podružnica: Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljanske pokrajine po pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti Conti Post. No. 11-3118
IZKljučno ZASTOPSTVO za oglaševanje: K. K.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Ishaja vsek dan masu ponedeljke
Naročila: ena kupa 10.000, 10.000
in inozemstvo vključno: »Ponedeljskim Je-
trome Lit 36.50.
Uredništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 5. telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad esteri:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Attacco di aerosiluranti contro la rada di Bona

Tre piroscafi colpiti — 12 velivoli nemici distrutti
Puntate di mezzi corazzati in Tunisia respinte

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 12 marzo 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1021:

In Tunisia puntate di mezzi corazzati sono state respinte dal fuoco dell'artiglieria e dell'aviazione.

Dieci velivoli risultano abbattuti, quattro dai cacciatori italiani e germanici, quattro dalle batterie contro-aeree e due dai nostri carri armati.

Incurioni su località nel pressi di Tunisi causavano numerosi morti e feriti tra la popolazione.

Nel tardo pomeriggio di ieri nostre formazioni di aerosiluranti raggiungevano la

rada di Bona ove colpivano tre piroscafi alla fonda.

Nel Mediterraneo centrale la caccia tedesca di scorta ad un convoglio sventava un tentativo di attacco di bombardieri facendone precipitare due in mare.

Questa notte velivoli avversari hanno sganciato bombe su Palermo e dintorni: vengono segnalati tre morti e dieci feriti, danni sensibili a fabbricati civili.

Dalle operazioni della giornata un nostro aereo non ha fatto ritorno.

Un nostro sommergibile non è tornato alla base. Quasi tutto l'equipaggio è salvo.

Napad torpednih letal na luko v Boni

Trije parniki zadeti — 12 sovražnih letal uničenih
Izpadi oklopnih voz v Tunisu odbiti

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 12. marca naslednje 1021. vojno poročilo:

V Tunisu so bili izpadi sovražnikovih oklopnih voz zavrnjeni s topniškim ognjem in letalstvom.

Deset letal je bilo sestreljenih; 4 so jih sestrelili italijanski in nemški lovci, 4 protiletalske baterije, 2 pa naši tanki.

Letalski napadi na kraje v bližini Tunisa so povzročili številne smrtno žrtve in ranjene med prebivalstvom.

Včeraj pozno popoldne so naši oddelki torpednih letal dosegli pristanišče v Boni, kjer so zadeli 3 zasidrane parnike.

V srednjem Sredozemlju so nemški lovci in splošni konvoj presegli napadalni poskus sovražnih bombnikov in jih 2 zbili v morje.

Preteklo noč so sovražna letala odvrkla bombe na Palermo in okolice; beležijo 3 smrtno žrtve in 10 ranjenih ter obutno škodo na osebnih poslopih.

Z operacij večerašnjega dne se eno naše letalo ni vrnilo.

Ena naša podmornica se ni vrnila v oporišče. Skoro vsa posadka je rešena.

Kako je bil uničen sovražni konvoj

Operacijsko področje, 11. marca, s. 105. skupina torpednih letal, ki operira v zapadnem Sredozemlju, je imela čast s toplotivno velikega tovornega parnika zvisati izgube sovražnega trgovskega brodovja, ki ga je kraljevo letalstvo v sedanjih vojnih potopilo, na en milijon ton. Akcija je izved-

la skupina pod poveljstvom kapitana pilota Urbana Macinija. Letala so v več patruljah odletela kmalu po šesti uri z letališča in so odšla na ofenzivno izvidništvo ob bali francoske Severne Afrike nad področjem med rto Bougarom in Alžirjem, da bi izsledila sovražni konvoj, ki je bil najavljen. Konvoj, sestojel iz dveh parnikov po 15 tisoč ton in katerega so spremljali kar štirje rušilci (med njimi 1 velike tonaže) in nekaj lovskih letal, je bil opažen 15 milj severno od Djellija, ko je plul proti vzhodu. Plan se je zdel našim nedvomne vrednosti, zaradi tega, ker ga je nasprotnik začel z nevarno velikim številom bojnih enot in letal. Da bi akcija gotovo uspeša, so naša letala, uporabljajoč taktiko, ki se je izkazala že ob drugih prilikah, napadla ladji istočasno z dveh strani, navzlic izredno hudi protiletalski reakciji, ki je zadela eno izmed letal, ne da bi mu preprečila nadaljevanje akcije. Celotni skupini je uspelo z mnogimi drznosti in izkušenosti sprožiti iz bližine torpede proti objektom, ki so bili v polno zadeti. Prvi parnik, ki sta ga zadela dva torpeda, se je naglo potopil, drugi, ki je bil tudi zadet, pa je bil žrtev plamenov. Torpeda iz enega naših letal so zadela tudi enega izmed spremljevalnih rušilcev, in sicer enega z največjo tonažo. Rušilec se je močno nagnil, tako da je z verjetnostjo smatrali, da se je naknadno potopil.

Letala so se neposredno vrnila na izhodišča letališča, čeprav so jih sovražna letala zasledovala in so nanje streljali z ladji. Napad, ki je bil izveden pri belem dnevu ob največji vidljivosti, je pričel sile in drznosti naših hrabrih posadk, ki so napad izvedle z običajno drzno vneto.

Junaška smrt domoljuba z Malte

Rim, 11. marca. s. Minuli november je poročala agencija Reuter, da je bil na Malto zaradi veleizdajstva ustrelen Carmelo Borge Pisani. Po naknadnih informacijah pretežno iz ameriškega vira je Pisani pred vojnim sodiščem izjavil, da je izvršil popolnoma zavedno vojne akcije za osvoboditev otoka izpod angleškega jarma in prispeval k obrambi svoje italijanske domovine. Razprava se je končala s smrtno obsodbo. Borge Pisani je vzklil »Zivela Italija« in junaško izpričal svojo zvestobo, ko je stal pred oddelkom, ki je izvršil smrtno obsodbo.

Carmelo Borge Pisani se je rodil na Malto 10. avgusta 1915. Na otoku je obiskoval italijansko srednjo šolo »Umberto I«. Vpisal je bil v mladinsko organizacijo stranke in se odlikoval v vmei in gorečih čustvih za italijanstvo. Izstopil je iz mladinskih organizacij, ko je bil vsakemu, ki ni imel italijanskega državljanstva, prepovedano udeleževanje v vrstah Stranke. L. 1936. je Borge Pisani prišel v Rim in se je vpisal v akademijo umetnosti, kjer je redno obiskoval slikarsko šolo in izpričal takoj izredno umetniško nadarjenost. S svojimi sposobnostmi se je uveljavil na razstavah, na katerih je kljub svoji mladosti lahko razstavljal. V času svojih študij je bil Pisani najprej podpredsednik in nato predsednik krožka maltskih dijakov. Ko je izbruhnila vojna, je v pismu Duceju ponudil svoje delo za kronanje svojega »velikega ideala«, da bi se Malta vrnila Italiji. Zopet se je vpisal v Stranko in nekaj dni pred odhodom je bil imenovan za člana direktorija Fašija na Malto. Kmalu nato je Pisani prošil prostovoljno za vstop v vojsko in je bil kljub kratkovidnosti uvrščen kot preprost črna sraka v izkrcavalne bataljone. Po kratki dobi vezbanja je bil odposlan na operacijsko področje in se je udeležil vojne v Grčiji. Tedaj si je nakopal bolezen in bi ga morali operirati, toda Pisani se je izognil operaciji, da ne bi prekinil svoje službe. Poslan je bil nazaj v domovino in obiskoval tečaj za oficirske gojence »Milmarta« v Messini. Med študijem je ponovno prošil, naj ga dodele v kako zelo tvegano vojno podjetje. Da bi oporilo to poslanstvo, se je zavečajoč se popolnoma nevarnosti, kateri bi se izpostavil, marljivo telesno vežbal in tehnično izobraževal. Prestal je odlično vešče naloge. Preden se je lotil podviga, ki ga je dovedel do najvišje žrtve, je napisal plemenito duhovno oporo, v kateri se čita med drugim: »Ob izbruhu vojne bi se lahko vrnil na Malto, če bi hotel, toda ostal sem, ker sem slišal glas domovine in smatral za svojo dolžnost ostati tam, kjer je resnična domovina zbiralala sile vseh svojih sinov tudi za osvoboditev mojih bratov. Tako hočem na svobodni volji služiti domovini pod orožjem skupno z ostalimi maltskimi tovariši in hočem sodelovati prostovoljno v vojnih operacijah. Moral sem premagati

mnoge ovire, da je bila moja prošnja uslišana, in smatral sem za eno izmed največjih zadoščenj v mojem življenju, da sem lahko izpolnil to dolžnost. Po svobodni volji sem tudi prošil, da lahko opravi težko misijo, ki mi je bila poverjena. Prosim Boga, da bi uspela in da bi moje neposredno sodelovanje v velikem podjetju pospešilo osvoboditev bratov, ki so zaradi žalostne nujnosti vojne vsak dan podvrženi najhujšim in najbolj bolečim preizkušnjam.« Zaključuje svojo oporo z zadnjo mislijo na Kralja in Cesarja ter Duceja.

Žrtev Carmela Borgija Pisanija ne kaže samo najčistejšo krepost junaka, temveč tudi svetost stvari, za katero se je žrtvoval, tradicijo italijanskega protovojstva in tradicijo mučenštva, ki sta od Risorgimenta do svetovne vojne označevala stopnjo italijanskega edinstva.

Novi člani Velikega fašističnega sveta

Rim, 11. marca. s. Uradni list objavlja kraljevi dekret, s katerim je fašistom prof. Albertu De Marsicu, ministru za pravosodje, prof. Carlu Albertu Bigginiju, ministru za narodno vzgojo, odvetniku Carlu Tjengu, ministru za korporacije in Gaetanu Polverelliju, ministru za ljudsko kulturo priznano svojstvo članov Velikega sveta Fašizma zaradi njih funkcije in za ves čas trajanja te funkcije. Prav tako je baronu prof. Giacomu Acerbu priznano svojstvo člana Velikega sveta Fašizma zaradi njegove funkcije ministra za finance in za ves čas njenega trajanja.

Iz ministrstva za devize in valute

Rim, 11. marca. s. Minister za devize in valute je imenoval za šefa kabineta dr. Virginia Bertuccioli, generalnega inspektorja ministrstva za korporacije, za tajnika pa poveljnika Enza Bonfatija, kapitana fregate Kr. mornarice.

Švedski listi ostro obsojajo angleške vojne metode

Stockholm, 11. marca. s. Švedski listi objavljajo dolga poročila iz Berlina s podrobnostmi o za njem bombardiranju Monakova in Nürnberga. Listi podčrtavajo, kakšna ogromna škoda je nastala zaradi uničenja dragocenih umetniških spomenikov. Na švedsko javnost so ta uničenja napravila enako globok vtis, kakor svoj čas ob barbarskih napadih na Genovo. Vsi listi obžalujejo, da se sovražnik poslužuje takšnega načina borbe ter soglasno ugotavljajo, da bombardiranja področij daleč od fronte, kjer se nahajajo velika kulturna središča, pomenijo dejanja nezaslišane barbarstva.

Nemške čete vdrle v Harkov

Poulični boji v mestu — Sovjetska vojska zavrtnjena proti vzhodu
Dva sovjetska polka uničena na področju Orla

Iz Hitlerjevega glavnega štana, 12. marca. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Po zmagovitem zaključku zimske bitke med Dnjeprom in Doncem, ki je uničila upanje boljševikov v zopetno osvojitve Ukrajine, so naše čete nadaljevale napade v smeri proti Harkovu. Oklopni in grenadirski oddelki vojske in SS so prodrli pred mestom globoko razvrščene sovražne postojanke in so iz več smeri vdrli v mesto. Močni poulični boji se še nadaljujejo. Severno in severozapadno od mesta so vrgle naše divizije sovražnika nazaj proti vzhodu. V zasledovanju so bile bežeče sovražne kolone uničene. Močni oddelki letalstva so skupaj z madžarskimi in slovaškimi letalskimi silami v neumornem delovanju posegli v boje na kopnem.

Zaradi težkih izgub, ki so jih utrpeli v zadnjih tednih, so napadi sovjetskih čet v odseku pri Orlu znatno popustili. Posamezni šibkejši sovjetski napadi so se ponesečili. V takemšnem protinapadu so lastni oddelki uničili včeraj dva nadaljnja sovjetska polka.

Med premikanjem za skrajšanje naše fronte je bilo mesto Vjazna zopet po temeljitem uničenju vseh za vojno važnih naprav in potem, ko so že pred tedni odpeljali vojni material in oskrbovalne zaloge, v pretekli noči brez boja izpraznjeno. V drugih odsekih vzhodne fronte je bilo zaradi trajne odjuge samo bojno delovanje krajevnega pomena.

Več sovražnih oklopnih sunkov proti nemško-italijanskim postojankam v Tunisu je bilo odbiti. Letalstvo je na morju pred Bono napadlo sovražni konvoj in težko poškodovalo z letalskimi torpedi in bombami tri trgovske ladje ter en rušilec.

Britanska letala so v noči na 12. marca napadla južnozpadno nemško ozemlje in so metala rušilne in zažigalne bombe predvsem na mesto Stuttgart. Prebivalstvo je imelo izgube. V stanovanjskih okrajih, na javnih poslopih in več bencinskih je bila povzročena večja škoda. Lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili 11 napadajočih bombnikov.

Južnoangleško pristaniško mesto Hastings so včeraj nemška brza bojna letala presenetljivo napadla v nizkem poletu. Na

povratku so bila opažena znatna razdejavanja.

V pretekli noči so oddelki težkih bojnih letal hudo napadli mesto in pristanišče New Castle ob britanski obali. Oddelki težkih bojnih letal je v današnjih ranih jutranjih urah napadel London. Obšipal je v nizkem poletu z ognjem iz vseh vrst strelnega orožja mestno ozemlje in se je po odvračanju številnih rušilnih bomb brez izgub vrnil na oporišče.

bombardirati. Govorec o vprašanju podmornic, je nato prvi lord admiralarite priznal, da podmornice resno ogrožajo zvezo in da bo položaj nujno postal vedno težji.

Neinformiranost angleške javnosti o položaju

Stockholm, 11. marca. s. V angleški splošni zbornici je bila načelna razprava o načini vojaškega in političnega obveščanja angleškega naroda o dogodkih v severni Afriki. Konservativni poslanec Moore je vprašal ministra za informacije, ali namerava imenovati pristojne angleške funkcionarje v severni Afriki, ki naj bi prevzeli odgovornost za obveščanje Anglije o političnih in vojaških dogodkih v severni Afriki. Minister za informacije Bracke je odgovoril zanihalno in dodal: »Zbornici gotovo ni treba opisati obširnega vrstnega posledice, ki bi nastale s centralizacijo teh nalog v rokah funkcionarjev.« Poslanec Moore je obžaloval, ker v Angliji ničesar ne vedo o dogodkih v severni Afriki. Minister je odgovoril, da ne more temu odpočiti.

Odmevi rusko-ameriških nesoglasij Dvojna igra boljševiških oblastnikov

Bukarešta, 12. marca. s. V listu Curen-tula ugotavlja Seicaru, da kažejo izjave ameriškega veleposlanika v Moskvi Stande-leya, kako hudi so spori med obema tako imenovanimi zaveznikoma državama. Sovjetska zveza igra dvojno igro z Ameriko. Obveznosti Sovjetske zveze so samo trenutne koncesije, kajti nič ne more obvezati revolucionarne, protikapitalistične, protidemokratske, protidemokratske, protidemokratske Rusije, da bi jih spoštovala. Ta igra boljševikov bi se trajala, če ne bi trenutni uspehi zimske ofenzive podžgali ošabnost tovariša Stalina, ki je, smatrajoč se za gospodarja položaja, pokazal svoje pravo lice. Ameriški krogi in tisk onstran Oceana se že zavedajo, da boljševiška nevarnost ni nikakšen trik.

Ankara, 12. marca. s. Mnogi turški listi opozarjajo na nesoglasja med Rusijo in njenimi zavezniki. Komentatorji ugotavljajo soglasno, da hočejo boljševiki ohraniti

svobodo akcije. »Tasvir Etkar« piše, da je iz tega razloga Stalin zamačil pomoč, ki jo je dobil od zaveznikov. Prikrivajo ruskemu prebivalstvu to pomoč, je Stalin hotel ustvariti sovražno razpoloženje do zaveznikov samih, da bi tako med vojno kakor po vojni ohranil svojo avtonomijo.

Tokio, 12. marca. s. List »Nippon Times« se bavi z nedavnim govorom podpredsednika Zedinjenih držav Walacea in s kritiki ameriškega veleposlanika Standeleya zaradi molka Moskve o ameriški pomoči. List ugotavlja, da vse to dokazuje, da so odnosi med tako imenovanimi zavezniki bolj kritični kakor kdaj prej. List pripominja, da je nasprotstvo med Ameriko in Sovjetsko zvezo lahko razumljivo sprico kapitalističnega pojmovanja. Med obema državama obstoja prepad, ki ga nikakor ne more premostiti kakršno koli zaveznost, nastalo izključno iz priložnostnih obojestranskih potreb.

Nova razočaranja v anglosaški javnosti Pomanjkljivosti v ameriški vojni industriji

Curih, 12. marca. Niso se še polegli odmevi novega spora med Rusijo in Ameriko, že je ameriška javnost doživela novo hudo razočaranje. Listi namreč objavljajo drugo letno poročilo ameriške preiskovalne komisije o stanju narodne obrambe. Poročilo ugotavlja brez obotavljanja, da se morajo Američani pripraviti »na zelo trdo in težko leto vojne«. Komisija nato navaja velike pomanjkljivosti, ki so se pojavile v ameriški vojni industriji: med letom in ki jih je treba po njenem mnenju pripisati naslednjim trem napakam: 1. Vlada, ki bi morala določiti temeljne vojne smernice, je pripravila nezadostne vojne programe, ki so preveč splošni in ne ustrezajo državnim vojnim potrebam. 2. Zaradi sporov odgovornosti, nadzorstva in pristojnosti posameznih ustanov, ki vodijo vojno proizvodnjo, se je izvedba vojnih načrtov zelo zavlekla. 3. Vlada se je napolnile preveč obotavljanja in izvajanju političnih ukrepov, ki niso popularni, ki pa so jih dogodki vendarle nujno zahtevali.

Vsi ameriški listi objavljajo to poročilo pod ogromnimi naslovi in opozarjajo v svojih komentarjih na odgovornost Bele hiše, vojnega ministrstva in celo vojaškega poveljstva, pri čemer zahtevajo, naj se navedejo imena vseh odgovornih, ki naj se potem strogo kaznujejo.

Tudi angleški listi beležijo ta novi ameriški škandal, svoje uvodnike pa posveča-

jo predvsem nenadni spremembi položaja na vzhodnem bojišču. V Londonu so bridko razočarani, oblasti in javnosti pa se je polastila splošna zmeda. Javnost je bila namreč že prepričana, da je moč nemške vojske strta in da nič več ne bo moglo zaustaviti sovjetske vojske.

»News Chronicle« priznava na primer, da je zalet nemškega napada neopričakovan in da so Nemci dosegli že pomembne uspehe, tako da nastaja celo vprašanje, ali se ne bodo polastili Harkova. »Daily Express« išče vzroke nenadnega nemškega prehoda v napad in meni, da je k temu v veliki meri pripomoglo vreme, razen tega pa se Nemci lahko poslužujejo odličnih železniških zvez za oskrbo svojih vojsk. »Daily Telegraph« izraža sicer upanje, da ob ofenzivni zalet Nemcev najbrž ne preseneti ruskega poveljstva, vendar ne prikriva, da pomeni nenadna sprememba položaja na vzhodu velike razočaranje za Angležje. (Ultimote Notizje.)

Ženske v ameriški vojski

Stockholm, 11. marca. s. V Ameriki so pričeli uvrščati v vojaške oddelke tudi ženske. Doslej je bilo dodeljenih v aktivno službo vojske, mornarice in letalstva nad 16.000 žensk, več tisoč žensk pa se vežba v ta namen v tečajih. Po uradnih računih naj bi bilo do januarja 1. 1944. mobiliziranih v vojaških oddelkih okrog 200.000 žensk.

Neizpolnjene washingtonske obljube Nezadovoljstvo v Čili in Braziliji zaradi izostale pomoči Zedinjenih držav

Berlin, 11. marca. »Frankfurter Zeitung« opozarja v nekem članku, da Čile in Brazilija nista zadovoljni z ameriško pomočjo. Pomoč, ki jo je Amerika obljubila republik Čile v obliki dobav materiala, še ni bila odposlana po šestih mesecih prekinitve diplomatskih odnosov med Čilom in Osjo, zaradi česar se pojavljajo v čilskih političnih krogih veliko nezadovoljstvo. Nedavne izjave predsednika Riosa pričajo o tem. Republika Čile je pripravljena, je dejal Rios, sodelovati z Zedinjenimi državami in njihovimi zavezniki, toda najboljša volja ostaja brez učinka, če se naravna bogastva države ne morejo izkoristiti zaradi nezadostne ameriške pomoči. Amerika še ni poslala republik Čile obljubljenih količin jekla in petroleja, morda zaradi tega, ker smatra za nujnejše dčave ostalih južno-ameriških držav, ki se zdijo važnejše z vojaškega stališča. S tem je predsednik

namignil na Brazilijo, toda ameriške dobave so se zakasile tudi za Brazilijo. Tudi po nedavnem obisku ameriške gospodarske delegacije, ki naj bi določila 10 letni načrt za gospodarski razvoj Brazilije, so Zedinjene države odposlale v Brazilijo samo del potrebnega materiala. V takih okoliščinah nima nedavno razširjenje zakona o najemanju in posojevanju za republiko Čile čisto nobene praktične vrednosti. Sosedna republika Argentina seveda z največjo pozornostjo opazuje, kako Zedinjene države ravnajo z republiko Čile, kar gotovo ne podpira naporov, s katerimi skuša Severna Amerika zlomiti odpor te zadnje nevtrelne države z gospodarskim pritiskom. List zaključuje, da bilanca washingtonske politike do držav Južne Amerike nima aktivnih postavk. Zaradi tega je podpredsednik Zedinjenih držav Wallace sklenil odpotovati v južno-ameriške države.

„Zavezniki“ med seboj

Ne mine skoro dan, da ne bi med tako zvanimi »zdrženimi narodi« nastal kak spor, ki odkriva velike razpoke v sovaženem taboru. Listi so se nedavno zabavali s poljsko-sovjetskim sporom, sedaj pa vse kaže, da se je težje konflikto preneslo na spor med Rusijo in Zedinjenimi državami. Sicer so pa tudi tu razna nasprotja že dolgo v zraku, le da so po konferenci v Casablanci postala bolj vidna in otipljiva. Pravijo, da se Litvinov, sovjetski veleposlanik v Washingtonu, vselej, ko se poda k Rooseveltu, pojavi s tremi zahtevami: otvoritev evropskega bojišča, vojno gradivo za sovjetsko vojsko in živče za vojsko in civilno prebivalstvo.

Američanin so seveda te zahteve vedno bolj nejele in nadežne. Zato na odgovor nih mestih stalno navajajo podrobne podatke, kaj so že vse odposlali doslej v Rusijo. Ne glede na vprašanje, kolik je tega blaga dejansko prispelo v Rusijo, se na sovjetski strani za vse te navedbe ne zmenijo in jih niti ne beležijo. Zdi se, kakor da na to uho nečeno ničesar slišati. To dejstvo je seveda razburilo ameriškega veleposlanika pri sovjetski vladi Standleya, ki se je v posebni izjavi ameriškim in angleškim novinarjem v Moskvi pritožil nad strogo molčečnostjo sovjetskih listov glede ameriških dobav. Dejal je, da ni doslej v nobenem sovjetskem listu zasledil niti najmanjšega znanja hvalečnosti, kar o ugnitju zelo neprijetno vplivati na ameriški kongres, ki je v takih zadevah zelo občutljiv in bi ugnitju spremeni svoje stališče glede tako zvanega zakona o najemu in posojilu in omejitvi njegove uporabe nasproti Rusiji.

Te Standleyjeve izjave so seveda napravile globok vtis v Washingtonu in v vsej ameriški javnosti. Na splošno jih tolmačijo kot pritisk ameriške vlade na sovjetsko vlado, da bi se čim prej razčistili odnosi med Anglosasi in Rusi. Sicer je državni podtajnik v ameriškem državem tajnistvu za zunanje zadeve Sumner Welles dejal, da je Standley svoje izjave podal brez prejšnjega posvetovanja s svojo vlado, da mu natančno besedilo izjav ni še znano in da gre vsekakor le za Standleyjevo osebno mnenje. Nekateri pa si le razlagajo izjave kot Standleyjev odgovor na trditve, ki jo je lani v novembru postavil Stalin in jo ponovil letos v februarju, češ, da nosi vse breme te vojne doslej samo Rusija. Naj bi se kakorkoli dejstvo je, da so te izjave zopet enkrat potrdile globoko nesoglasja med Moskvijo in Washingtonom glede vojaškega in političnega vodstva v vojni.

V Ameriki trdijo, da izhajajo vsa nesoglasja predvsem iz Stalinove zahteve, ki bi hotel, da bi Zedinjene države nekako vnaprej zajamčile vse sovjetske ekspanzivne načrte v Evropi. Predvsem pa bi reči: diktator želel, da bi Washington priznal Sovjetski zvezi pravico do nadvlade nad slovanskimi narodi, kar pomeni prav toliko kakor gospodujoci položaj Rusije v povojni dobi. Skratka, Stalin zahteva, da bi zanj priznal Sovjetski zvezi, ki je mnenja, da ne more živeti brez Evrope, a tudi ne želi biti proti Evropi, pravico do tesne povezave z Evropo po vojni, medtem ko bi sovjetski azijski interesi stopili bolj v ozadje.

Tudi te sovjetske zahteve potrjujejo, da je nesoglasje med Moskvijo in Washingtonom čim dalje večje. Vseeno so se sedaj pridružile še Standleyjeve izjave, ki so v Moskvi — kakor je zapisal londonski »Times« — vplivale kakor bomba, dočim so v vsej ameriški javnosti presenetile kot nekaj povsem nepričakovane. Zanimivo so opombe nekaterih ameriških vodilnih državnikov in politikov o teh izjavah. Nekli član ameriškega kongresa je na primer izkoristil Standleyjeve izjave za zahtevo, naj bi nadzorstvo nad izvajanjem zakona o najemu in posojilu takoj prešlo od predsednika na kongres. Senator Nye, ki je član zunanje-politične komisije je izjavil, da so Standleyjeva obvestila o molku sovjetskega tiska zares mučna in vznemirljiva: »Vs« smo namreč doslej mislili, da bodo v Sovjetski zvezi priznali, kar smo storili zanje.« Nye je naposled pripomnil, da še ne more reči, kakšne posledice bi to utegnilo imeti na izvajanje zakona o najemu in posojilu. Predsednik zunanje-politične komisije senata je odklonil sleherni izjavo, medtem ko je senator Tydings obžaloval, da sovjetsko ljudstvo ni obveščeno o anglosaski pomoči in je izrazil željo, naj bi se to vendarle že zgodilo.

Najznačilnejša izmed vseh pa je bila pripomba Willikeya, ki se je omejil na ugotovitev: »Al« namerava ameriška vlada izdati Ruse po vojni ali pa igrajo Rusi prav sedaj dvojno vlogo. V obeh primerih je poljež vreden obžalovanja.« Te pripombe so tem bolj zanimive, ako jih povežemo z omevami nedavnih izjav podpredsednika Zedinjenih držav Wallaca, ki je govoril o možnostih sodelovanja med demokracijami in komunizmom. Omevni teh izjav se nekako strinjajo v tem, da bi se to sodelovanje v nadaljnjem razvoju utegnilo izkazati za nemogoče prav zaradi nepopolnosti tega stališča boljševidna. Wallace sam sicer te možnosti ni izključil, vendar le pod pogojem, da bi se zavezniki že sedaj sporazumeli o tehle tren temeljnih zadevah: 1. odpor proti slehernemu ruskemu poskusu zanašanja trockistne svetovne revolucije v mednarodno politiko, 2. jamstvo da bi Anglija ne vodila protiruske politike, 3. sporazum o povojnih trgovskih odnosih. Tako so tudi te izjave dejansko le potrdile obstoječa nasprotja, česar so bile navidezno dobrohotne.

Pomen nemškega podmorniškega orožja

Admiral Fricke, šef nemškega mornariškega stana, je objavil naslednje misli o pomenu podmorniške vojne:

Ze drugi v svoji vojaški zgodovini se je Nemčija v tej vojni poslužila podmorniškega orožja kot odločilnega čimtalja v pomorski vojni. Do začetka prve svetovne vojne ni bilo še praktičnih izkušenj o možnosti in učinkih podmorniške vojne. Sele prvi odločilni uspehi kapitana Weddingena, ki je 22. septembra l. 1914. potopil angleške kržarke »Hogue«, »Cressy« in »Aboukir«, so zbudili pozornost vsega sveta in opozorili na pomen podmornic v pomorski vojni.

Strateški učinek udarcev, ki jih je povzročila podmornica U 9, je bil ta, da se je moralo vse britansko brodogradništvo na Severnem morju umakniti v pristanišča severne Škotske in deloma celo v pristanišča atlantske obale angleškega otoka, pravo področje uporabe podmornic pa se je pokazalo šele kasneje.

Gospodarska vojna, ki jo je tedaj vodila Anglija s celinsko blokado, je sicer oslabila odporno moč centralnih sil, toda napotila je na drugi strani Nemčijo, da je začela napadati oskrbovalne zveze britanskega otoka. Nemške podmornice so vodile tedaj svojo borbo v skladu s predpisi meddržavnega prava. Veliki uspehi nemških podmornic so imeli za posledico, da se je Velika Britanija ob začetku leta 1918 znašla v tako težavnem položaju, da se je pojavila največja zaskrbljenost glede končnega izida borbe za tonožo in s tem glede končnega izida vojne sploh.

Navzlic svoji številni premoči angleško brodogradništvo ni bilo sposobno, da bi se uspešno borilo proti temu neposrednemu ogrožanju življenjsko važnih pomorskih zvez. Uvedba konvojov in ogromno povečanje sredstev za borbo proti podmornicam, kakor tudi blokada nemških pristanišč s minami ni mogla preprečiti vedno bolj naraščajočih uspehov podmornic. Z žilavo vztrajnostjo se je Nemcem tedaj posrečilo ustvariti nova oporišča za uporabo podmornic. Angliji so se pravočasno spoznali to smrtno nevarnost in so z versajsko pogodbo hoteli Nemčiji preprečiti, da bi si ustvarila novo podmorniško brodogradništvo.

Ko pa se je Nemčija po dolgih letih nedelavnosti prebudila in je pretrgala verige versajškega diktata, je nastopil čas prebujanja tudi za novo nemško podmorniško brodogradništvo. Takoj po sklenitvi pomorskega sporazuma z Anglijo so v nemških ladjedelnih začeli graditi podmornice, katerih prve so bile kmalu nato splovljene.

Angleška vojna napoved Nemčiji je nemškemu mornariškemu poveljstvu narekovala osredotočenje vseh naporov prav na podmorniško orožje. Nemške podmornice so v tehničnem pogledu prav gotovo najpopolnejše pomorsko orožje, ki je opremljeno z vsemi najmodernejšimi in najpopolnejšimi bojnimi sredstvi.

Sovražnik še danes zama z lahe sredstva za pobijanje te smrtno nevarnosti, ki tako resno ogroža njegovo pomorsko moč. Ko so pričeli trgovske ladje oboroževati s topovi in so uvedli konvoje, so izgubile pravico, da bi nemške podmornice postale z njimi v smislu mednarodnih predpisov, ki veljajo odlej le za nevtrelne trgovske ladje.

Izmed sredstev za obrambo proti podmornicam se je doslej kot najučinkovitejše izkazalo letalstvo. Vsi drugi naporu so ostali doslej brezuspešni in uspehi nemških podmornic so naraščali od dne do dne. Na taktiko močnih spremestv v konvojih so nemške podmornice odgovorile s sistemom napadov in skupinah, ki ga omogočajo tesne zveze med podmornicami; te danes uspešno občejuje med seboj, ker se je tehnika obveščevalne službe v tej vojni zelo razvila.

Čim danes podmornice izsleda kak konvoj na oceanu, se takoj začne sriditi lov na ladje, ki se navadno šele konča, ko je konvoj v celoti ali skoraj v celoti uničen ali pa se kažejo na obzorju obrisi sovražne obale. Zasedbo atlantskih oporišč so se strateške postojanke za vodstvo podmorniške vojne znatno zboljšale v primeri s prejšnjo vojno. Velika avtonomija podmornic in nove izpolnitve dopuščajo sedaj podmornicam, da operirajo tudi na najbolj oddaljenih morjih, od Indijskega oceana do Karibskega morja, od Sredozemlja do Severnega ledenega morja.

Anglija že l. 1941 ni bila več sama kot podmorniški nevarnosti. Iskala je pomoči v Zedinjenih državah in jo je dosegla v obliki 50 starih rliščev, za katere je morala odstopiti svoja ozemlja ob atlantski obali Amerike, po večini sama pomorska in letalska oporišča. Da bi Anglezem še bolj pomagal, je Roosevelt odstopil Anglezem tudi nekaj vojnih trgovskih ladij, pri čemer so ga skrivaj vodili povsem imperijalistični nagibi, ki jih sedaj ne more več prikriti. Odkar so tudi Zedinjene države v vojni, se obe velesile na vse močnejše načine prizadevata, da bi nadomestile ogromne pomorske izgube, predvsem z gradnjo novih prevoznih ladij in brzih edinic za borbo proti podmornicam. Tako je bitka za Atlantik, ki se upravičeno označuje kot »bitka bitke«, postala tekma med potopitvami in novimi gradnjami.

Tečaji za pouk italijanščine

Zavod za Italijansko kulturo sporoča, da je odprto vpisovanje v petoro tromesečnih tečajev za italijanski jezik in sicer: 1. Prvi tečaj za naprednejše: ponedeljek, sreča in petek od 16. do 17.; 2. prvi tečaj za naprednejše, ponedeljek, sreča in petek od 15. do 16. 3. prvi tečaj za naprednejše, ponedeljek, sreča in petek od 17. do 18. Drugi tečaj: ponedeljek, sreča in petek od 18. do 19., razen tega tečaj samo za konverzacijo v torek in petek od 18. do 19. Zgoraj omenjeni tečaji se bodo začeli v ponedeljek 15. marca in bodo trajali tri mesece, Vpisnina in učnina za ves tromesečni tečaj znaša 35 lir.

Za vse nadaljnje informacije se je treba obrniti na sedež zavoda, Napoleonov trg 6/I. (Uradne ure o. 8. do 12. in od 15. do 18., ob sobotah od 8. do 12.)

Japonsko prodiranje na Kitajskem

Tokio, 11. marca. s. Agencija Domei doznava z meje pokrajine Hunan, da japonske sile, ki so pričele operacije proti čungkingim četam južno od Jangeja, postopoma obkrožujejo sovažnika. Zaradi večerjaje zasedbe Oviklova na Jangeju ob meji pokrajini Hunan in Hupei se je moral sovražnik umakniti v gore 40 km severozapadno od Jokova. Umik sovražnika pa je oviralo dejstvo, da so Japonci dosegli Heisampu, 35 km južnovzhodno od Šiova in Sunomukijaja. Japonske čete naglo napredujejo proti jugu ter so se polastile tudi Kijanjputaja in tako odrezale umik čungkingih čet v smeri proti Kangši.

Pomočnik japonskega vojnega ministra

Tokio, 11. marca. s. General Kyoji Tomonaga je bil imenovan za pomočnika vojnega ministra namesto generala Kilmure.

Bombardiranje železnice in pristanišča v Murmansku

Berlin, 11. marca. s. Iz vojaškega vira se doznava, da je nemško letalstvo ponovno bombardiralo naprave in železnice v Murmansku, kakor tudi mesto in pristanišče, kjer je nastalo hudo razdejlanje. Samo v tem odseku so rdeči izgubili v silovitih letalskih spopadih 23 letal.

Napad na japonsko bolniško lažjo

Tokio, 11. marca. s. Sovražna podmornica je napadla južnovzhodno od Palaua japonsko bolniško lažjo 9486 tonsko »Danile Maru«. Ladji je kljub temu uspelo prispeti v pristanišče. Napad je bil izvršen pri belem dnevu in znakov Rdečega križa sovražnik nikakor ni mogel spregledati. Sovražnik je s tem prekršil mednarodne konvencije o bolniških lažjah.

Volitve na Danskem

Berlin, 11. marca. s. Volitve na Danskem so po izjavah v pristojnih berlinskih krogih dokaz odločnega nadaljevanja politike, ki jo je Nemčija pričela od dneva vkorakanja nemških čet na Dansk, kar je bil obrambni ukrep pred morebitnimi napadi sovražnika. Od prvega trenutka pa na nemški strani izjavljali, da bosta zagotovljena suverenost in ustava države, če se bo danska vlada primerno zadržala. Parlamentarne volitve so potrdilo tega načela. Molk s strani sovražnika kaže, da je bila sovražna propaganda razočarana, ker so bile volitve razpisane, kajti ta propaganda je hotela vedno dokazovati, da nemške okupacijske oblasti zatirajo danski narod, vlado in ustavo.

Köbenhavn, 9. marca. s. Ves danski tisk objavlja z največjim poudarkom poglas prestolonaslednika ki vodi državo med boleznijo kralja Kristijana. Prestolonaslednik je proglas izdal ob napovedi volitev v danski parlament in senat, ki bodo 23. t. m. in kar se bo udeležilo nad poldrug milijon volilcev.

Nova turška vlada pred parlamentom

Ankara, 11. marca. s. Po navedbah nekaterih turških listov bo ministrski predsednik Saradzoglu predstavil novo vlado parlamentu prihodnji ponedeljek, ko bo tudi podal izjavo o vladnem programu.

Pomanjkanje živil v Rusiji

Stockholm, 11. marca. s. Po zadnjih obvestilih je sovjetska vlada poslala angleški vladi poziv, naj Anglija pošlje Rusiji po možnosti takoj žito iz indijskih pokrajin, ker so najboljše Sovjetski zvezi. Kakor se zdi, trpi rusko prebivalstvo lakoto, in vlada ne ve, kako bi odpravila veliko pomanjkanje žita in turščice v deželi. Položaj sovjetske države je katastrofalen. Kruha in krompirja je zelo malo na razpolago. Mesa in masloč sploh ni. Če bo angleška vlada ugodila sovjetski prošnji za dobavo žita iz Indije, se bo znašla v hudi zadregi, kajti znano je, da je pomanjkanje žita prav v Indiji izredno hudo.

Irski odpor proti Angležem

Lizbona, 12. marca. s. Iz Lourosa se doznava, da je ulstrska policija odkrila priprave IRE (Irske republikanske vojske) za sabotiranje vojnih naporov na Severnem Irskem in pokol policijskih funkcionarjev.

Borba je zelo ostra in Nemčiji niti na misel ne pride, da bi podcenjevala možnosti in trdno voljo sovražnika.

Toda tudi te možnosti sovražnika niso neomejene. Nemška vojna mornarica, ki z vsemi svojimi silami podpira borbo podmornic, se prav dobro zaveda, da z uspehom v tej bitki za tonožo doprinaša odločilni delež h končni zmagi. Dokler se tako zvanim »zdrženim narodom« ne bo posrečilo (in verjetnost je v tem pogledu zelo majhna), da bi zmagali v tej bitki za morja in tonožo, bo njihova oskrba v resni nevarnosti, s tem pa seveda tudi proizvodnja, ki že dolgo čuti pomanjkanje nekaterih najvažnejših surovin. Predvsem pa odvzema ta borba sovražniku možnost, da bi prevažal s svojim brodogradnjo vse gradivo in ljudi tja, kjer oboje najbolj rabi. Tako vidimo, da podmorniška vojna stalno slabi sovražnika in njegovo vojno vodstvo, saj mu sproti in ne prestopno križa vse njegove račune in načrte, dočim ustvarja na drugi strani vse pogoje za končno zmago, kajti poseg podmorniškega orožja v vojno je bistvenega in odločilnega pomena za popolno zmago nad sovražnikom.

Gospodarstvo

Stiska zaradi kositra

Odkar je Japonska zasedla Malajski polotok in Nizozemsko Indijo, od koder prihaja 62% vsega kositra, občutijo Zedinjene države vedno hujše pomanjkanje kositra, ki se tudi zdaleka ne da odpraviti s povišanjem proizvodnje v ostalih državah in z ukrepi za štednjo s kositrom. Jugovzhodna Azija je skoraj monopolno obvladala svetovni trg s kositrom. Leta 1940. je znašala v Malaji, Nizozemski Indiji, Siamu in Francoski Indokini proizvodnja kositra 150.000 ton, medtem ko je odpadlo v tem letu na vse ostale države na svetu le 90.000 ton, pri čemer je vpoštevano že občutno povečanje proizvodnje v Boliviji, ki je narasla od 25.400 ton v letu 1938. na 38.000 ton v letu 1940. Odkar je Japonska zasedla otočje jugovzhodne Azije, sta Amerika in Anglija navezani izključno na razmeroma majhno proizvodnjo Bolivije, Belgijskega Konga in Nigerije. V teh treh deželah je znašala proizvodnja kositra v letu 1938. nekaj nad 38 tisoč ton, leta 1940. pa okrog 60.000 ton, kar pa zdaleka ne krije najskromnejše potrebe Zedinjenih držav in Anglije, ki sta bili prisiljeni ponovno zvišati ceno, da bi na ta način pripomogli k povečanju proizvodnje.

Tudi če se je ta proizvodnja medtem zvišala na 90.000 ton, krije le dve tretjini normalne potrebe Zedinjenih držav in Anglije. ne glede na povečano vojno potrebo in potrebo številnih drugih držav. Pri tem je upoštevati še okolnost, da se koster ne da nadomestiti z drugimi kovinami. Povprečno 50% svetovne proizvodnje bele pločevine, iz katere se izdelujejo škatle za konzerve, Nadaljšnih 20% se uporablja kot material za spajanje kovin. 10% za izdelovanje zlitin bron 5% za ležiščne zlitine in 5% za izdelovanje raznih tub in stanjola. Zlasti je težavno nadomeščanje kositra v zlitinah za spajanje kovin kar je prišlo Američane, da so pričeli uporabljati neko zlitino svinca in srebra. Laže je nadomestiti kositer pri tubah in folijah, in sicer z aluminijem, vendar je ta potrošnja razmeroma majhna. Glede na strukturo potrošnje so Zedinjene države posvetile največjo pozornost omejitvam potrošnje kositra pri izdelovanju pločevine. Najprej so skušali doseči, da bi se pri izdelovanju bele pločevine uporabljalo manj kositra, kar pa ni prineslo večjega prihranka. Bela pločevina se namreč izdeluje tako, da se tanka železna pločevina vtačne v kopol tekočega kositra. Z ukrepi za štednjo je uspelo le zmanjšanje potrošnje za eno šestino. Zato so morale Zedinjene države bistveno zmanjšati celotno proizvodnjo bele pločevine, in sicer na 1 milijon 350.000 ton nasproti predvojni potrošnji 4.2 milijona ton. Samo za izdelovanje bele pločevine so Zedinjene države pred vojno potrošile 17.000 do 21.000 ton kositra. Sedaj so pričele v naglici graditi naprave za elektrolitično izdelovanje bele pločevine, ki omogoča, da se pločevina prevleče z mnogo manjšo platjo kositra, pri čemer zmanjša prihranek dve tretjini v primeri z mehničnim izdelovanjem bele pločevine. Seveda pa zahteva ta prenosna gradnja številnih novih tvornic, ki pa ne bodo dograjeve v doglednem času. Ameriški vojni produkcijski urad je bil zaradi tega prisiljen vzeti v načrt gradnjo 27 tvornic za izdelovanje elektrolitične bele pločevine.

Problem oskrbe s kositrom je za Zedinjene države mnogo težavnejši kakor za Italijo in Nemčijo, kjer že pred vojno ni bila potrošnja konzerv tako velika kakor v Ameriki in so že pred vojno z uspehom nadomestili bele pločevino z navadno pločevino, ki je po posebnem postopku lakirana z umetno smolo. Na drugi strani pa je tehnika novih nadomestnih surovin v Italiji in Nemčiji mnogo bolj napredovala kakor v Ameriki in Angliji. Iz umetnega tvornica, zlasti plastičnih mas so pričeli izdelovati, namesto iz cinka, že več let pred vojno, ko Američanom in Anglezem ni prihajalo na misel, la bi mogli kdaj priti v stiske glede dobave kositra.

Gospodarske vesti

= Pridelovanje žita v Evropi. Mednarodni poljedelski urad v Rimu objavlja zanimivo statistiko o pridelovanju žita v Evropi. V zadnjih letih je bilo v Evropi sedenje vojne je bilo v vsej Evropi (brez sovjetske Rusije) posejanih z žitom 89 milijonov ha, kar predstavlja skoraj 20% celotne površine Evrope in 1/3 za obdelovanje splošne zemlje. V primeri s petletnim razdobjem pred prvo svetovno vojno je ugotoviti, da se je v severni in srednji Evropi z žitom posejana površina zmanjšala za 9%, med tem ko je v južneevropskih državah narasla za 12%. Na drugi strani pa se opaža splošno naraščanje s pšenico in koruzo posejane površine in precejšnje skrajšanje površine, posejane z ržjo in ovosom.

Natečaj za propagandni turistični plakat

Veliko zanimanje med umetniki — Podrobna navodila

Umetniki v Ljubljani so z velikim zanimanjem vzeli v vednost obvestil: Pokrajinskega poverništva za tujski promet o razstavi propagandno-turističnega plakata (lepaka). Stalne pobude za razne natečaje v korist naših umetnikov kažejo blagohotno razumevanje za potrebe ljubljanskih umetnikov. Propagandni lepak je velikega pomena za turizem, ker morejo barve in predmeti na njem takoj vzbuditi zanimanje in privabiti tuja.

Pokrajinsko poverništvo za tujski promet dopolnjuje navodila natečaja v toliko, da morajo biti lepaki 0,62 m široki in 1,00 m visoki. S tem obvestilom so vsi umetniki vabljani, da te mere upoštevajo pri pripravi svojih del. Omenjamo dalje da znaša znesek, ki ga ima razsodišče za nagrade na razpolago 5000 lir.

Podrobnejša navodila so naslednja: Pokrajinsko poverništvo za tujski promet priredi razstavo propagandno-turističnih plakatov, ki bo od 12. do 27. junija t. l. v Japonskem paviljonu.

Na razstavah lahko sodelujejo vsi umetniki Ljubljanske pokrajine z enim ali več deli, ki pa morajo biti podana učinkovito in razumljivo z umetniškega kakor tudi dokaznega stališča glede načina življenja ali ogleda na pokrajino Ljubljanske pokrajine, tako da je mogoče takoj oblikovati motiv propagandno turističnega pomena.

Kompozicije v barvah, dimenzija 0,62 m širine in 1 m višine morajo biti pripravljene za takojšnjo reprodukcijo za tisk in

ni iz italijanskega gospodarstva. Upravni odbor zavoda Banco di Roma je odobril bilanco za preteklo leto, ki znanjuje 21,2 milijona lir čistega dobička (prejšnje leto 19,8). Zavod bo plačal 4% dividendo in bo znesek 3 milijone lir dodeljen rezervam, ki bodo s tem narasle na 64 milijonov lir. Podjetje kovinske industrije Franco Tosi v Milanu bo zvišalo glavnico od 91 na 135 milijonov lir. — Družba Sna Viscosa v Milanu bo za preteklo leto plačala nespremenjeno 11% dividendo na glavnico, ki je bila leta 1941. povišana od 700 na 1050 milijonov lir.

= Omejitve potrošnje fotografskega materiala v Nemčiji. Po odredbi nemškega državnega urada za kemijo se v bodoče fotografski filmi, piščice in papirji s takojšnjo veljavnostjo ne smejo prodajati ali trošiti za nepoklicne namene. Prav tako je obrtno razvijanje plošč in filmov ter kopiranje plošč in filmov za nepoklicne namene prepovedano. Z isto odredbo je državni urad za kemijo izdal prepoved izdelovanja kpršnih soli, predumetov iz voska, raketa žabic in sličnih predmetov ter številnih parfumerijskih in lepotilnih izdelkov z izjemo zobnih past, otroškega pudra, past za parkete in sličnih izdelkov. Sveče se ne smejo uporabljati za razsvetljavo v lokalih in gostinskih obratih in se v ta namen tudi ne smejo prodajati. Izvzet je le primer zašne razsvetljave, kadar odpo-ve električni tok.

= Izredno obilna turška letina bombaža. Iz Ankare poročajo, da je bila po uradni cenitvi turškega gospodarskega ministrstva lanska letina bombaža v Turčiji za 50% večja nego v prejšnjem letu. Pridelave je namreč dosegel 186.900 bal nasproti 127.100 balam v prejšnjem letu. Pri tem se je površina nasadov povečala od 172.400 na 182.000 ha. Z naglim razvojem proizvodnje bombaža v Turčiji se je v zadnjih letih močno razvila tudi turška tekstilna industrija.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 13. marca, ob 17.30: Mirandolina. Red B. Nedelja, 14. marca, ob 16: Hamlet. Izven. Cene od 15 lir navzdol. 100 predstav. Ponedeljek, 15. marca: Zaprti.

C. Goldini: »Mirandolina«. Komedija v treh dejanjih. Osebe: vitez R. pafratta — Jan, markiz Forlipopoli — Gregorin, grof Albalajorta — Verdochi, Mirandolina, krema — Danilova, Hortenzija in Dejanja, gledališki igrački — Gabrijelečeva in V. Juvanovca, Fabrijci, natakari — Gorinski, vitezovi sluga — Benedič, grofov sluga — Podgoršek, Dogaja se v Mirandolini krmi. — Režiser: J. Kovič, scenograf: inž. E. Franz.

100. predstava Shakespearejeve tragedije Hamlet. V nedeljo ob 16. bo v Drami 100. repiza »Hamlet«, ki ga bo uprizorilo naše gledališče od leta 1921. Od tega leta dalje je vsako sezono do leta 1928. dosegla v Cankarjevem prevodu in prof. Sestovi režiji 50 predstav. Leta 1933. in naslednjo sezono je imela v novem Zupantičevem prevodu in režiji: C. Debeveca 13 repiz, v letu 1939-40. zopet v Sestovi režiji 14 predstav in v sezoni 1941-42 v dr. Kreftovi režiji 25 predstav. Hamleta so igrali na našem odru: Zvonimir Rogoz, Ciri Debevec, Emil Kralj in Slavko Jan. Gostovali so v tej vlogi tudi ruski igralci Elske in član Narodnega divadla iz Prase Kobout. V nedeljski predstavi bo igral naslovno vlogo Slavko Jan. Nov bo Tiran kot Laert. Ostala zasedba glavnih vlog: Kralj — Levor, kraljica — Danilova. Ofeleja — V. Juvanovca, Polonij — Cesar.

OPERA

Sobota, 13. marca, ob 17: Evgenij Onegin. Izven. Cene od 28 lir navzdol. Nedelja, 14. marca, ob 14: Princiska in zmal. Mladinska opereta. Izven. Cene od 20 lir navzdol. ob 17: Zemlja smehljiva. Opereta. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

P. I. Čalkovski: »Evgenij Onegin«. Opera v 7 slikah. Osebe: Larina-Polčeva, Tatjana-Vidaljeva, Olga-Golobova, Filipjevna-Stritarjeva, Onegin-Janko, Lenski-Čulen, knez Gremin-Lupša, stotnik-Skabar, Zarecki-Dolničar, Triquet-B. Sancin, Gillo-Mencin. Dirigent: N. Štrifot, režija in scena C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin.

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE!

Ijene za takojšnjo reprodukcijo za tisk in

oni, ki želijo sodelovati pri razstavi, morajo sporočiti svoj pristop Pokrajinskemu poverilstvu za tujski promet Ljubljana. Gledališka 11. do 20. maja z zmožbo številna del in naziva motivov, ki bodo predlaženi.

Dela morajo biti poslana v Jakopičev paviljon v roku, ki bo šele določen. Na hrstu morajo nositi plakati osebne podatke tekmovalca, naziv motiva in ev. prodajno ceno.

Razsodišče, sestavljeno iz treh članov, Pokrajinskega poverništva za tujski promet, Druženja umetnikov in profesoristov, bo popreje pregledalo in nepristransko izbralo odgovarjajoča dela,

E. Josin:

Stara Ljubljana

XVIII.

Ljubljana je imela malo

zdravnikov

V mojih meseca avgusta objavljenih spominih sem povedal, da je Ljubljana imela pred 70. leti zelo malo zdravnikov.

Spominjam se na naslednje: Dr. Fran Fux se je rodil leta 1822. v Steyerju in umrl je v Ljubljani leta 1892. V Ljubljano je prišel leta 1854., vodil je v deželni bolnici okulistični oddelek, pozneje pa kirurški. Bil je zdravnik stare šole, v mestu dobro znan, ker je imel tudi privatno prakso. Ko je prišel v ponedeljek zjutraj, v bolnico, so ga čakali že razni pacienti, med njimi tudi veliki fantovi iz ljubljanske okolice z obvezanimi glavami ali rokami. Nagovoril jih je: »Kje ste se pa večerjali?« Ko je bil nekaj let vdovec, se je še enkrat oženil. Vzel je staro Stelbo, vdovo po tovarnarju, ki je imel trgovski lokal do ljubljanskega potresa v Spitalski, pozneje pa v Strtarjevi ulici.

Dr. I. Mader je dolgo let ordiniral v Ljubljani; bil je menda Ljubljančan, tih mož, ki pri ordinacijah ni veliko govoril. Stanoval in ordiniral je v hiši tovarnarja Naglasa na Turjaškem trgu. Bil je dobrotnik revežev. Oženjen ni bil ter je zapustil svoje premoženje, ki pa ni bilo ravno veliko, v humanitarne namene. Mož je umrl pred 50 leti in njegovega pogreba se je udeležilo veliko ljudi.

Dr. Jožef Derž je bil kot sin preužitkarja v Selu leta 1846. in umrl l. 1907 v Ljubljani. Bil je veliko let zdravnik v tobačni tovarni. Njegov sin dr. Bogdan Derž je primarij v otroški bolnici.

Dr. Viljem Kovač se je rodil leta 1830 v Ljubljani, umrl je pa leta 1888. v Trebnju. V Ljubljani je bil zdravnik od leta 1872. leta 1875. pa je postal mestni fizik.

Dr. Alojzij Valenta plem. Marchturn je bil primarij porodniškega oddelka pri deželni bolnici ter nekaj časa tudi ravnatelj; vodil je tudi babiško šolo. Stanoval je v svoji hiši na Cankarjevem nabrežju, kjer je tudi popoldne privatno ordiniral. Valenta je imel dva sina: starejši sin je bil na realki nekaj let moj sošolec. Bil je lep fant, a v četrtem razredu je nenadoma umrl na zavratni bolezni. Mlajši sin je postal zdravnik, očetov naslednik v bolnici. Ljubljancem je bil dobro znan; damam, ker so hodile k njemu v ordinacijo, gospodom pa, ker je imel navado hoditi zvečer v gostilne. Nesrečniku se je omračil um ter je izvršil samomor. — Neka ženska je prišla k mlademur dr. Valentu v ordinacijo ter mu tožila, da je bolna in naj jo preišče. Po preiskavi pravi dr. Valenta:

«Sinčka boste dobili.»

Prestrašena ženska pa pravi: »Gospod doktor, saj to ni mogoče, ker je moj mož v Ameriki. To me nič ne briga, kje je, ker sem rekla, da boste sinčka.« Če je res prišel sinček na svet, ne vem. — Stari dr. Valenta je imel dve lepi hčeri. Starejša se je poročila z zasebnikom Matičem, postala pa je kmalu vdova ter se potem zopet omožila z grofom Paumgartnom iz znane Paumgartnovke rodbine, ki je imela grad na Fužinah pri Ljubljani. Mlajša hči Emma pa se je poročila z grofom E. Auerspergom.

Dr. Josip Dornig se je rodil v Trstu leta 1850. Bil je primarij v deželni bolnici od leta 1861.—1892. na dermatološko venerološkem oddelku. Nato se je preselil kot ravnatelj bolnice v Salzburg; njegova žena je bila hči trgovca in hišnega posestnika M. Kastnerja. Umrl je v Salzburgu leta 1913.

Dr. Vinko Gregorič se je rodil v Ljubljani leta 1857.; postal je naslednik Dorniga v deželni bolnici in bil tudi ravnatelj bolnice. Ordiniral je tudi doma v svoji hiši na Resljevi cesti. Njegova vdova, rojena Lenarčičeva živi v Ljubljani. Dr. Gregorič je bil udeležen v političnem polju, bil je deželni poslanec in tudi predsednik Mestne hranilnice.

Dr. Karl Bleiweis-Trsteniški se je rodil na Dunaju leta 1834. kot sin dr. Janeza Bleiweisa; umrl je leta 1909. v Ljubljani. Po dovršenih študijah je služil najprej v Trstu, potem v Ljubljani, šel kot zdravnik za nekaj časa v Kranj, nato se vrnil v Ljubljano, postal je primarij in pozneje tudi vodja deželne bolnice in blaznice. Njegova soproga je bila hči dr. Kosa, zdravnika in posestnika v Ljubljani. Dr. Bleiweis je bil svak dr. Valentina Zarnika. Bil

je tudi politik, postal je občinski svetnik in deželni poslanec leta 1882 do 1889.

Dr. Ljudevit Jenko je bil priznan okulist, ordiniral je na svojem domu; stanoval je pred potresom v mestni hiši meštanske imovine, potem pa na Jurčičevem trgu. Dr. Jenko kakor tudi njegova soproga rojena Lenčec z Laverce sta bila navdušena Slovanci; poučevala sta privatno na domu svoje znanke ruščino.

Dr. Pfeiffer je bil v Ljubljani kot zdravnik prav dobro znan. Stanoval je kot že star mož v neki hiši Pred škofijo. Bil je droben možček ter je hitro hodil po cestah.

Kljunači so tu

Kljunač je selivec, dasi ostanejo posamezni tudi čez zimo pri nas in celo mnogo više na severu, kakor na obali Norveške in Južne Švedske. Največ jih ostaja čez zimo na Irskem, ki je sploh obljubljena dežela kljunačev in kozic. Tu je namreč mnogo izvirov, ki nikdar ne zamrznejo in kjer zato nikdar ne zmanjka potrebne hrane.

Večinoma prezime kljunači v Egiptu, v Abesiniji, v Armeniji, Kurdistanu, Siriji, Arabiji, Perziji itd. Na pomlad se vračajo na sever, od koder se selijo v zimovališča na jesen.

Potujejo ponoči in najraje ob dežju. Pri ugodnem vetru prelete v eni noči 400—500 km. pri neugodnih vetrovih napravijo komaj 40—50 km. Lete posamič, v parih ali v majhnih jatah.

V svojem življenju sem le enkrat naletel na jato selečih se kljunačev. Bilo je na vrhni duš dan. Prejšnje dni je bilo v vode so bile narasle. Popoldne okrog treh sem prišel na jugovzhodni rob malega gozdiča pod zapuščenim mlinom pred št. Jakobom ob Savi. Pred psom se je začel dvigati kljunač za kljunačem, da nisem znal, na katerega bi streljal. Prepodil sem jih najmanj dvajset. Da bi bil plen večji, sem šel po lovski čuvarja. Ni ga bilo doma. Zato sem naročil, naj me počaka drugo jutro. Preiskala nisva le omenjenega gozdiča, ampak ves prod pod št. Jakobom in Nadgorico, a našla nisva niti enega kljunača. Odnosila jih je noč.

Kdaj prilete kljunači k nam?

Pri spomladanski selitvi prihajajo kljunači k nam okrog sv. Jožefa. Do srede aprila izginjejo na sever razen redkih parov, ki gnezdiijo pri nas. Pred dvema desetletjema sem skušal zajeti pomladanski življenje kljunačev pri nas s temi spominskimi stihli: reminiscere — za slokami potrdi se; oculi — sprelet se že vrši; laetare — polne so jih bare; judica — nam jih še da; palmarum — tralarum; quasmodo geniti — pusti sloke gnezdit.

Toda cerkvene nedelje reminiscere, oculi itd. zavisi od Velike noči in niso vsako leto ob istem času. Zato nimajo navedeni spominski stihli za lovca praktične vrednosti. Naši preprosti lovci večjejo pomladanski prihod kljunačev na polovico marčne lune.

Na jesen se selijo kljunači skozi naše kraje od srede oktobra tja prek Vseh svetih. Vsako leto ni selitev enako številna, kar zavisi veliko od vremenskih prilik. Naj bo pa slaba ali dobra, lovcu zavre ob njej kri.

Na pomladnem spreletu

Stojim ob kapelici sv. Janeza Nepomuka. Kazalec drži čez usta, kakor bi mi hotel

Dr. Elsi je bil zdravnik pri južni železnici; imel je veliko posvetbo na Poljanski cesti, tam kjer stoji sedaj gimnazija, zavetišče Josefinum. Elsi je imel hčer, ki se je omožila z Del Cotom, bivšim vladnim uradnikom, ki jo pozneje šel v pokoj kot okrajni glavar ter po svetovni vojni umrl. Del Cot je prodal in parceliral posvetbo ter so tamkaj nastale razne ulice in hiše. Del Cot je bil zadnji predsednik avstrijskega Rdečega križa.

Dr. Friderik Keesbacher je bil primarij v deželni bolnici in je umrl v Ljubljani leta 1895.

reči: »Zadržite se mirno in glej, da se boš čim manj videl! Če te zagleda kljunač, napravi po bliskovito v zraku ostro kljuko, da se sprožil ne boš. Krijem te dobro, ne da bi te oviral pri streljanju.«

Pred menoj se beli cesta, onkraj nje leže močvirnat travnik, ki obkrožuje borov in smrekov gozdič. S travnikov se vzdigujejo jelšve meje ali posamezni jelšvi grmi. Za menoj se razteza ozek pas njiv, za njimi vijejo v čisti pomladni zrak gole veje hrasti in buke, pod katerimi krvavi resje.

Večer je mil. Z bližnjega vrha žvrkoli kos svojo večernico. Sonce že zahaja, a še se dobro razločujejo vrhovi in veje dreves v tistem pomladnem zraku, ki se mračni.

V bližnji cerkvi zazvonijo zdravamarijo. Kakor da bi jo med drevjem umirajoči glasovi zvona priklicali, se pojavi v daljavi nad gozdom pika. Komaj je preteklo nekaj sekund, kar sem jo zagledal, že hušne mimo mene kot senca kljunač. Stojim na dobrem mestu, a prepočasen sem.

Komaj ugotovim to, začujem nad gozdnim robom kvor, kvor, kvor-pisp. Na tristo metrov zagledam kljunača, ki se oglašja.

Z neverjetno hitrostjo priplava naravnost nadme. Dva poka zagrmita naglo. Kljunač se zamaje na stran, nato se požene navzgor in pade proti tlom. Že mi vzvalovi srce v veselju, da sem ga snel z večernega neba, ko se vzdigne čez jelšve mejo in mi izgine izpred oči.

Ptičar, ki mi leži mirno ob svetnikovih nogah, me ošine z vprašujočim pogledom.

Hitro nabašem puško in napeto čakam. Še jeziti se ne utegnem nase. Kmalu začujem iznova kvor, kvor-pisp. Preden zagledam kljunača, utihne glas. Skoro nato zapazim, da se zaganjata v vijugastem letu v strmih obratih navzgor in navzdol kljunač drug v drugega. Z dolgima kljunoma se napadata in se oglašata z ostrim gog, gog. Letita skoro nad vrhovi dreves, vendar se mi zdita visoko. Ta optična prevara bi me kmalu zapeljala, da bi ne streljal, če bi se naglo ne domislil, da je drevje le kakih 15—20 metrov visoko. Na strel pade eden od kljunačev skoro navpično z zaprtimi peruti na tla. Za drugi strel sem bil prepozen.

Konec spreleta

Minilo je že deset minut od začetka spreleta, a še vedno čakam.

Trajanje spreleta zavisi od zemljepisne lege kraja. Pri nas traja največ dvajset minut. Čim južneje leži kraj, tem manj časa traja sprelet, ker se mrak hitro umakne temi. Na severu, kjer se poleti niti prav ne stemni, traja sprelet tudi dve uri.

Kako dolgo traja sprelet, zavisi tudi od tega, ali se vzdignejo kljunači naglo drug za drugim in ali napravijo svojo pot le enkrat ali dva-ali trikrat. Na spreletu vidim torej lahko enega in istega kljunača dvajset ali trikrat. Sprelet kljunačev ob pomladnih (na severu tudi poletnih) večerih je v neposredni zvezi z njihovo biologijo ter spada k njihovemu ženitovanju.

Kljunač se rad spreleta ob grebenih, ob robovih gozdov, ob potokih in tudi ob potih, kjer ima mir, se ne ozira niti na ljudi niti na živali. Ne spreleta se rad na širokih ravninah. Čez predele, ki mu za sprelet posebno ugajajo, leta po raznolikih vijugah in z doslednostjo kakor po načrtu. Pri tem naravi pot 10—15 km ali še več.

Spreletajo se samo samci. Razume se, da poleti tudi samica zvečer, in sicer za hrano.

Ogromna večina oglaševalcev se obrača na „Jutro“ oglasni oddelek!

matematike, mati pa se je bavila s slikarstvom. Materin vpliv in delež pri oblikovanju tistega duševnega sveta, ki iz njega človek nekako zajema vse življenje je utegnil biti v tej rodbini posebno močan. Otroci so rasli v ozračju slikarstva in muzike. Dve sestri Avgusta in Henrijetta, sta se povetili slikarstvu in se pripravili na akademijah za isto ugledno mesto, ki sta ga pozneje zalezi v slovenski upodabljalni umetnosti. Saša Santel je kot gimnazijski abiturient stal pred izbiro, ali naj se odloči za glasbo ali za slikarstvo, zakaj oboje ga je enako mikalo, v obeh umetnostih je njegova prirojena nadarjenost zaslužila svoje življenjsko poslanstvo. Odločilo je naključje: prav tedaj je bila razpisana štipendija za posebno, avstrijskega muzeja na Dunju priključeno slikarsko šolo, ki je vzgajala profsorski naraščaj za srednje šole. Saša Santel je štipendijo dobil in je začel skupaj s 25 tovaršji iz vse tedanje monarhije študirati slikarstvo in grafiko. V tej šoli, ki jo je vodil prof. Kemner in iz katere je izšlo več odličnih slikarjev, so se vadih predvsem v aktu in v raznih grafičnih tehnikah. L. 1913 je Saša Santel ob skali Se Brookhoffovo grafično šolo v Monakovem. Za časa dunajskih študij je bil vpisan tudi na filozofski fakulteti, kjer je zlasti poslušal predavanja iz umetnostne zgodovine, zasebno pa se je ves čas bavil z glasbo. Po dovršenih študijah je bil profesor na raznih srednjih šolah, dokler se ni stalno naselil v Ljubljani, kjer je še danes nastavljen na Srednji tehniški šoli kot eden najuglednejših profesorjev tega velikega učnega zavoda. Na njem uvaja učence predvsem v dekorativno slikarstvo.

V javnosti se je prof. Saša Santel uveljavil najprej kot grafik in knjižni ilustrator. Poleg nekaterih manjših reči so najbolj opozorila na njegov grafični talent odlične ilustracije v Matičinih izdajih povesti Vladimira Nazora »Veli Jože«. Kdor je kdaj videl to knjigo, so mu ostale v živem spominu tudi nje ilustracije, kar je pri tako ilustriranih knjigah

Fronte tunisino: per il rifornimento alle nostre truppe operanti vengono anche organizzate, con il concorso della popolazione indigena, colonne camellate — S tuniškega bojišča: za oskrbo italijanskih operirajočih čet se ob sodelovanju domačinov organizirajo kolone z velblodi

toda leti le nekoliko metrov nad zemljo in se ne oglašja.

Ko sem o tem mislil, se je malone stemnilo. Noben kljunač ni bil več priletel. Poklical sem psa in mu zapovedal prinesiti padlega kljunača. Ker strel kljunača večkrat le omami, sem spremljal psa z napeto puško. Tokrat je bil kljunač mrtev.

Za lov na večernem spreletu je dober pasji donašalec potreben, ker sam težko najde vsakega padlega kljunača, ki ga prikriva nezaznata barva.

Lev s ptičarjem

Mokra tla, porasla z jelševjem in mladim lesom. Glist je torej dosti, da se morajo počutiti kljunači dobro.

Drevje je skoro golo. Odpadlo listje šušti po tleh.

Vreme je milo, nebo deloma oblačno. Ob takem vremenu ne drže kljunači. Boljše je hladno vreme pri jasnem nebu. Vobče pa pomeni vreme pri lovu kljunačev malo. Nekateri kljunači drže prav tako slabo ali dobro pri toplem, suhem vremenu kot pri dežju in vetru. Za lovca je seveda suho vreme boljše, da ne hodi premočen po grmovju.

Ker kljunači zelo dobro slišijo, stopam kolikor mogoče tiho za psom, in mi mora na kratko iskati. Če domet puške ga ne pušcam. Puško nosim pokonci, da bi jo kljub grmovju lahko in hitro nameril v vsako smer.

Pes še ni dobro zavil v jelševje, ko je zafrotalo. Med visokim drevjem, rastočim za jelševjem, sem še videl izginiti senco.

Dah kljunača je zapeljal psa, da je pričel repkati in naglo iskati. Pri tem je prepodil drugega kljunača, ne da bi se tega zavedel. Niti videl niti slišal ga ni. Jaz sem čul le njegov vzlet.

Moral sem psa poklicati in ga umiriti. Tla so bila na več krajih polita z rumenkastobelimi iztrebki kljunačev. Iskal sem torej na pravem mestu.

S psom se vijeja skozi jelševje in trnje. Pozor, pes stoji! Previdno se pripravilam travli. Obseva jo sonce, ki se je prikrilo skozi pretegrane oblake. Nič ne vžleti. Sonce približam. Pes gleda nepremično proti nizki dene dolgokljunemu pticu dobro. Zato drži.

Prestopim se, da bi laže streljal. Tlesk s peruti, istočasno pa prhneta skoro navpično kljunača — gotovo parček —, se poženeta v loku čez grm in se v krivuljah izgubita z neverjetno hitrostjo med obršani drevja, ki mi ju prikrijejo, preden morem sprožiti. Vem sicer iz izkušnje, da je trenutek, ko kljunač pri vsej svoji letalni hitrosti v zraku tako rekoč miruje, vendar sem prepočasen v sklepu in dejanju.

Da niti izpazil nisem, me je poparilo. Ko bi bil pes količjak kriv, bi moral to najbrž čutiti.

Tako pa je najbolje, da grem za kljunačema, saj se prepojen kljunač rad kmalu spusti, četudi ne vedno. Včasih se celo vrne v loku na staro mesto ali vsaj v bližino.

Res najdeva s psom enega od kljunačev, a zletel je, komaj je pes obstal.

Drugega ali nisva našla ali se je vzdignil, ne da bi bila to opazila.

Kraj je sicer za kljunače dober, a meje

te dobrote so ozke. Zato se bo treba potruditi, da ne pridem prazen domov.

Delo ni za psa lahko, ker čepi kljunač podnevi na mestu, v jutranjih urah pa le malo prehodi, ker bode za glistami na majhnem prostoru. Njegova sled ni torej razprežena.

Med redko rastočimi borovci, kjer sem se kljunača najmanj nadejal, obstoji pes. Ker ni bilo pravega kritja, se je kljunač najbrž zanašal na varovalno barvo svojega rjastega perja. Stal sem že vstric psa, ko se je kljunač kot sova zazibal v zraku in skoro vedoravno odplaval. Morda je bil od dolge nočne poti utrujen.

Strel je bil lahek. Kljunačevo življenje je itak mehko in zadostuje, da ga prime par zrn št. 10 ali 12.

Čez nekaj časa pes ponovno obstoji. Ko pridem blizu, se vzdigne kljunač za nekoliko ped in se spusti že nekaj metrov na prejšnjo tla. Ali je ranjen? Stopim bliže, a tu mi odleti tako nizko in spretno, da sem bil prekretek.

Še enkrat mi je pes dobro stal. To pot so ždeli v majhni razdalji drug od drugega trije kljunači, najbrž samica z dvema častelcem. Vzleteli so hkrati, a vsak v svojo smer. Sklatal sem enega. Posebno urni letalci se mi niso zdeli. Morda so bili mladi, kajti v letalski spretnosti je med mladimi in starimi kljunači precejšnja razlika.

In lov z gonjači

Na jesen in na spomlad (kjer ni spomladanski lov prepovedan) love kljunače tudi z gonjači. Ti jih plašijo bijoč po grmovju s palicami ali pa raglajoč z raglami, a kakršnimi ropotajo naši otroci na veliki tedne.

Ta način lova ni tako raznolik kot lov s ptičarjem, zahteva pa enako okretnost, naglost in dobro roko, kajti kljunača zadeti je umetnost. Lahko je zadovoljen, kdo pobere na tri strele enega.

Ob Prutu v Bukovini se mi je na kljunačjem lovu z gonjači to pripetilo: na strel se mi je spustil kljunač na tla in oblezel blizu mene na trebuhu, kakor da bi bil ranjen. Dobro sem ga videl. Z glavo je bil obrnjen proti meni, bodec (viržinka pravijo naši ljudje kljunačevemu kljunu) je nagnil k prsim. Z debelimi očmi me je mirno gledal.

Šel sem, da ga pobermem. Ko se mu približam na tri korake, se zasusje, da mi je kazal zadnjico. Nagnil sem se, da bi ga prijel, tedaj pa je sfrčal. Mislim, da se nisva nikdar več videla.

Kljunači stojijo ravno oko visoko v okrogli glavi in je precej nazaj pomaknjeno, da se zdi, da ima dolg obraz (ptič z dolgim obrazom). Uverjen sem, da je bil ob pravkar omenjeni priliki moj obraz daljši kot njegov.

Klicanje s piščalko

Na švedskem, norveškem in nemškem kličejo ali privabljajo kljunače zvečer za časa paritve tudi s piščalkami, s katerimi posnemajo glas psp. Jaz tega še nisem poskušal in tudi ne bom, ker si ne morem misliti, da bi mi nudilo to pikanje toliko čara kot čakanje na spreletu ali z dobro izoliranim ptičarjem.

Dr. J. L.

KULTURNI PREGLED

Prof. Saša Santel

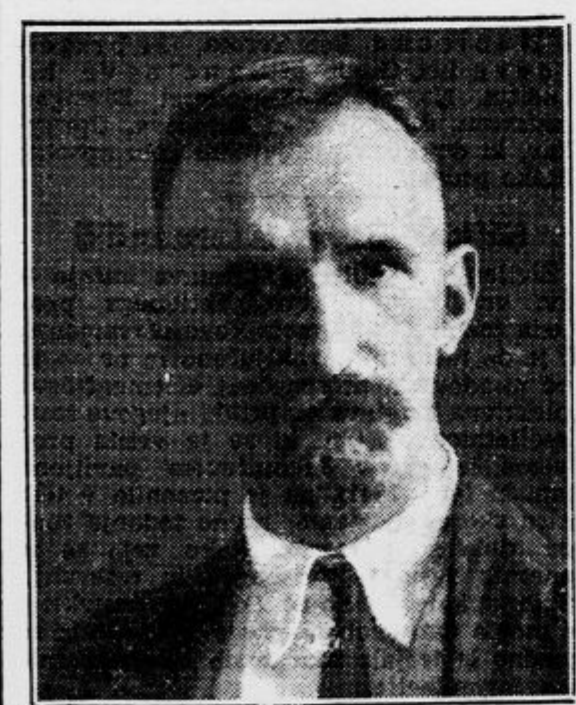
Ob šestdesetletnici

Dne 15. t. m. praznuje šestdesetletnico slikar in skladatelj prof. Saša Santel. Prireditelj retrospektivne razstave v Jakopičevem paviljonu, izvajanje ljubljanske Suite za godalni orkester na ponedeljskem koncertu, priprave za komorni večer njegovih skladb — to so znaki, ki kažejo, da se njegov življenjski jubilej tiče naše javnosti. Kako tudi ne, saj priznavamo v njem enega izmed pomembnih in značilnih kulturnih delavcev. Vse sama združitev slikarstva in muzike je vtisnila Santlovi osebnosti izredno, tudi drugod redko značilnost in bo omogočila bodočemu proučevalcu njegovega dela zanimiva primerjava. Več kakor trideset let se že udeležuje prof. Saša Santel v našem umetniškem življenju. Mnogostanost njegovega dela, razdeljenega v dve področji, ki sta težko dostopni enemu samemu proučevalskemu in kritičnemu pogledu, z druge strani pa njegova osebna skromnost, ki sta ji blizu delo in zatišje zasebnega življenja kakor pa hrup javnega življenja — to je krivo, da celotni oeuvre prof. Saše Santla ni še bil zadosti pregledan in ocenjen. Nedvomno bo dala njegova šestdesetletnica izpodbudo za tako bilanco, saj bo že sama retrospektivna razstava odprla doslej edinstven pogled na njegov slikarski in grafični razvoj, čigar posledice smo dobivali doslej bolj kot fragmente kakor kot celoto.

Upoštevač oboje umetniški poluti Santlove osebnosti, slikarstvo in glasbo ne smemo pozabiti se njegove umetniško-publicistične in kritične dejavnosti, zakaj prof. Santel je rad zasakal pero, če je bilo treba seznaniti občinstvo s kakim zanimivim pojavom ali spregovoriti k splošni in podrobni vprašanju slovenskega umetniškega življenja.

Tako se nam na tem časovnem razpotju njegovega dela — razpotju, ki pomeni, kakor upa-

mo, vsaj še desetletje intenzivnejšega dela, odpirajo pogledi v življenje, o katerem lahko rečemo, da je bilo notranje bogato, na zunan pa rodovitno za vso našo umetniško kulturo. Na

dosedanji poti si je naš ugledni šestdesetletnik nabral toliko umetniške izkušnosti, da utegne prav v novem, najzrelejšem desetletju človeškega tvornega življenja, prispavati še marsikatero novo potezo k dosedanjemu profilu svoje značilne umetniške in človeške osebnosti.

Saša Santel se je rodil 15. marca 1883 v Goriziji, kjer je bil njegov oče profesor fizike in

le redka odlika, saj so ilustracije v največ primerh same nekeka nameček, lepota izpopolnjen, niso pa organsko včlenjene v vsebino in čuha knjige kakor so prav v Santlovem primeru. Pozneje je Santel še zelo srečno ilustriral Meškove mladinske povesti »Mladim srcem« in nekatere druge knjige. Grafično udeleževanje ga je postavilo na enega prvih mest med slovenskimi grafikarji ter je pokazal v tem pogledu tudi organizatorčno dejavnost; sodeloval je pri raznih »akcijah«, posebej se razstavah naših grafikarjev v Sloveniji in ostalih delih prejšnje države, prav kakor v inozemstvu. Njegova grafična dela so se stalno pojavljala na znanih razstavah »Cvijete Zuzorica« v Beogradu, v Slikarsku je opozoril nase kot krajinar, izdelal pa je tudi vrsto etnografsko zanimivih slik (narodne noše iz raznih naših krajev), ki so se v razgledničnih izdajah pridobile široko pozornost. Razstavljal je na vseh skupnih razstavah v Ljubljani. Posebej je priredil razstavo v Jakopičevem paviljonu skupaj z dvema tovarišema iz »Vesne«, dalje v raznih večjih metih bivše Jugoslavije, pa v Dresdenu, Fiumi (1925, 1927) in Firenzi (1927) v Madridu, Bruxellesu, Varianu, Londonu itd. Leta 1936 je dovršil za malo dvereno Filharmonične družbe znano sliko »Slovenski glasbeniki«, potem ko je bil že nekaj let prej naslikal za Glasbeno Maticev okrog 140 portretov slovenskih glasbenikov od Trubarja, Sladkoinje in Galluša-Petelina do najnovejših skladateljev. Solsko delo ga je tudi v prejšnjih letih nekoliko omejevalo, tako da se je bavil bolj z grafiko kakor s slikarstvom, zlasti s slikanjem v naravi; grafika mu je tudi v zadnjem času prav pri srcu, posebej se radirane, katerih tehnika mu vzbuja posebno zanimanje in veselje. S svojim dolgotrajnim delom, posebej je z mirno trezno, skrtstnostjo nagnjeno osebnostjo ter veliko izobrazbo si je prof. Santel pridobil v umetniških krogih ugleden položaj. Od leta 1939 do danes je predsednik Društva slovenskih likovnih umetnikov, potem ko mu je bil dolga leta tajnik ali blagajnik, v Na-

rodni galeriji pa deluje skoraj že deset let kot tajnik.

Nadaljnji del Santlovega udejstvovanja na področju likovne umetnosti obsega publicistično-kritično delavnost. Od člankov, ki jih je objavil še kot mlad mož v »Napredni misli« (1912) in v »Vedi« (1914), obnavljajoč našo umetnost, posebej se grafiko, ali pa — kakor v »Vedi« — muziko barva, pa do najnovejših sestavkov o posameznih razstavah je poteklo iz prof. Santlovega peresa večje število poučnih člankov. Življenjepisov, študij, kritik in poročil. Tako je leta 1927 priobčil v mesečniku »Domac« priateljice članke o batok-tehnikah, leta 1929 je isti časopis objavil njegove članke o Gaspariju, Rajku in Mirku Subicu, Jaru Hilbertu itd., leta 1930 o raznih razstavah, o Koširju i dr. V Izvostjih Srednje tehnične šole je pisal med drugim o prof. Repiču, sestavljal je razpravo o izvornosti kočevske narodne noše in spisal za »Jutro«, kjer je nekaj časa redno poročal o razstavah, mnogo poročil in ocen o umetniških aktualnostih. Kritike prof. Santla je vedno odlikovalo simpatično prazdovanje po kar moči objektivni sedbi miren odnos nasproti vsem pojavom, osebnosti in pravičnosti in uglajenost izraza; v tem je bil pravi posredovalec med umetniki in občinstvom, dober svetovalec in zanesljiv vodnik v svetu lepega in vzvišenega. Kot osebo plemenit in pošten človek je vse umetnike pa navi se je strinjal z njihovimi težnjami ali ne, ob-

K članku »Se o naših jezikovnih zadevah«. V mojem člančku dne 12. t. m. je pomota, ki kvari smisel tako, da stavek nima pomena. Tiskano je: »Poleg težkega zrnja je na grmu mnogo lahkega in zakrnelega... Seveda bi moralo tam stati: ... zrnja na grmu...«. — Zanimivo je, da se je v tvojih vnetih pisarjev sedaj vrnil tudi sam škrt, dokaz, da je zanimanje za »Slovensko Redoslo« tako splošno da bo res tvojba — zavržen — delom po nečtu.

Vinko Gaberski.

(Konec v torek.)

Največja reka sveta

Nepojmljivo in ogromno je vse od početa izliva največje in najskrivnostnejše veletoka na zemlji, Amaconke. Njeni izviri ležijo visoko v mrtvi, večno zaledeneli višini, višje nego Montblanc. Potem ko je med snežniki And prebrzela sinje jezero Lauricocho, se spusti po čudovitih brzicah in slapovih Ponga de Manse-riche v zeleno nižino brazilskih pragozdov, kjer se je pod vročim soncem razbom-tila čudežna rast. V tem predelu je naša premočnica dsegla višek svoje rodovitnosti.

Toda ni veletok tisti, ki stopa v gozd, temveč veletok je stvaritelj gozda, zelenje je pripotovalo do njega. Ko se je z nešteto izvirni spustil s širnih lednikov Kordiljer v nižavo, se je razprostrlala pred njim pušava. Prepojil je mrtvi, vroči pesek. Tedaj je zemlja kakor pod čarovniško palico zadihala, nebo so prekrile temnozelenne krošnje, nepredirna goščava je zasumela in tla so v zelenem somraku barvala. Začelo se je življenje, rast in cvetenje. Ki mu ni konca do današnjega dne. Z vseh strani se pretakajo veletoki in reke proti največjemu vodnemu toku, njegovo porečje je tako prostrano kakor vsa Evropa. Tri ali štiri mesece na leto, v času deževja, preplavlja zeleno prostranstvo drevesa, goščava, neznanke množine listja in cvetja gnijejo v zadušljivem ozračju neizmernega rastlinskega, milijoni in milijoni življenj umirajo, toda ko pade, prije iz mrtvih debel in segnitih rastlinskih ostanov neizbrpno novo življenje na dan. Zelenje tega neskončnega pragozda pa prav za prav nikoli ne ovane, rast in cvet

nikoli ne usahne. Pod močnim n-om žarijo njegove večno obnavljajo se barve ki pa so najbolj žarke ob bregovih ogromne reke in njenih velikih pritokov. Skoro nemogoče bi bilo naštet vse vrste in oblike, v katerih poganja tu rastlinstvo iz tal. Kakor zvoniki visoke pahljačaste palme molijo visoko nad goščavo, ki je tako prepredena s čudovitim razcvetom cvetov in plezalk, da si človek ne more krečiti pot skozi. Mrtvi zatoki in nepregledni mrtvi rokavi Amaconke in njenih pritokov pa so domovina največjega lovanja, kraljeve rože Victorie regie, ki so njeni listi in cveti med največjimi v kraljestvu rastlin. Kakor usnje trda kosa je razpeta na 2 metra širokih plavajočih listih, ki vzdržijo tudi znatna bremena. Prekrasni, snežno beli cveti pa se odpirajo šele ob sončnem zatonu.

Indijanci, ki žive ob teh vodovjih, se hranijo s črnimi zrnji kakor glava debelih plodov povodne koruze. Prav tako silno v svoji bohotnosti in bujnosti barv kakor rastlinstvo je živalstvo, zlasti ptice in žuželke. Navzlic vsemu pa je pragozd ob Amaconki človeškemu življenju sovražna. Domačini, ki žive v njem od pamitiveke dčesedno života. Sredi najbujnejšega življenja bi človek lahko od gladi umrl, kajti malo je v brazilskem gozdu takšnega, kar bi moglo biti človeku v jed. Že marsikatera znanstvena odprava je v njem propadla od lakote. Tudi drugače se človek tu ne počuti posebno dobro. Velikostna in obenem strašna bohotnost zelenega življenja ga utegne v zvezi z večno vročim in vlažnim vzdušjem poraziti. Sredi zelenega pravilnega čara se bo počutil osamelega

in zapuščenega, neskončno majhnega in nezadržanega, tohla na tr milijarde žuželk mu spremene življenje v peklenko muko. Tako je ob rečnih bregovih. Da bi pa človek prodrl v globine pragozda, daleč od velikih rek, je sploh nemogoče. Nepredirne goščave nad močvarami, iz katerih se kadi sopar, ustavljajo vsak korak, v sivem, za- tohlem somraku pod listnato streho spreminjajo nikoli počivajoči roji moskitov in nepregledne množice drugih krvi žejnih žuželk ter plazilcev vsako stezo v pot do peklenkega kraljestva. Zato še danes ne vemo preveč določno, kako je v osrednjih in oddaljenih predelih tega neskončnega gozdovalja, zato je še danes na zemljepis- nih kartah za obsežne dele označen z be- limi lisami.

Samo Amaconka si skozi pragozdove ne- moteno krči svojo pot. Naprej in naprej valovi proti vzhodu, proti Atlantskemu oce- anu, 5500 km daleč, in postaja čedalje šir- ša, tako da je ob svojem izlivu pravo morje, ki mu ne vidiš bregov na obeh straneh. Ob ustju je široka nič manj ne- go 250 km in če se voziš od tu po sredini navzgor, rabiš s parnikom celih osem dni, preden bregove sploh opaziš. V svojeri- spodnjem toku vali s seboj dvajsetkrat toliko vode kakor Donava in petdesetkrat toliko, kolikor Ren. Nje največji pritok Madera, je dolg kakor Volga, najmanjši pa še vedno tolikšen kakor Ren. Še 500 km daleč v Atlantiku čutijo ladje sladko- vodno poplavo veletoka, ki je po množini svojega vodovja, po obsežnosti svojega po- rečja in po svoji ustvarjalni sili najmo- gnejša na svetu.

O borbah pri Demjanskju

Dne 8. januarja lani je začela rdeča armada, po poročilu »Kölnische Zeitung«, na ozemlju južno od Ilmskega jezera ofenzivno proti tam- kaj borecni se brandenburskim šlezvickol- štajnskim, zapadnopruskim, pomeranskim, me- klensburskim, oldenburskim in hamburskim od- delkom nemške vojske. Glavni sunek je so- vražnik izvedel na južnovzhodni obali Ilmske- skega jezera in na južnem delu pogorja pred mestom Ostaschkov. Izabil je nepregledno gozd- no pokrajino in skozi zamrznjena močvirja vdrl v nemške postojanke. V štiri tedne trajajo- čih hudih borbah, v katerih so Rusi vdrgli 19 strelskih divizij, 9 topniških brigad, ogromno množico oklopnih vozil in za zimske vojne posebno izvežbane smučarske bataljone, se jim je posrečilo s svojo številno premočjo od se- vera in od juga prodreti ob reki Lovat in združiti do 8. avgusta obe skupini ter odrezati vzhodno od reke Lovat nahajajoče se nemške čete.

Trdnjava brez utrd in kazemat
Tako je nastala trdnjava Demjansk. V prav- nem pomenu besede to ni bila nikakoli trdnjava z utrdami, kazematami in težkim topništvom, z razčlenjenimi zaklonišči za čete, z arzenali in popravilnicami. Na 300 km dolgi fronti, ob kateri ni bilo nobenih naravnih obrambnih oporišč, temveč samo v naglici in med stal- nimi borbami v sneg in zemljo izkopani strel- ski jarki in zaklonišča za moštvo, so nemške čete mesece dolgo odbijale premočne sovra- žne napade z jekleno odločnostjo in vztrajnost- jo branilcev od poveljujočega generala grofa v. Brockdorff-Ahlefelda do zadnjega vojaka.

Pri 30 do 40 stopinjah mraza so nemške čete v Demjanskju skoro brez odmore podve- ni in ponoči odbijale sovražne napade. Bile so navezane izključno same nase in so jih mogli oskrbovati le po zračni poti. Večkrat so po- sadke izpostavljenih oporišč po cele dneve in tedne bile odrezane od glavnine, a so kljub temu vzdržale boljše napade. Kadar je bila premoč le prebuda, so se branilci, ko ni bilo več druge rešitve, do zadnjega moža žrtvovali za domovino. Nepozabljen bo ostal junaški primer posadke nemškega oporišča Pustinke.

Položaj se je posebno zaostрил, ko je sovra- žnik v gosto zaraščenem gozdnem ozemlju spu- stil 6000 najbolj oboroženih padalcev. Borba se je razvijala dramatično, dokler se ni nem- škim četam ob sodelovanju oskrbovalnih od- delkov in neke pomeranske veterinarske čete posrečilo ruskih padalcev v koncentričnem na- padu obkoliti in uničiti.

Harkov in dimu in plamenih

Nemški vojni poročevalec Walter Kalweit poroča z vzhodnega bojišča v začetku marca: Ze več dni ne vidimo nobenega sonca. Nad Harkovom visi en sam samcat oblak plamenov in dima ter zavija v svoj objem največje in- dustrijsko mesto vzhodne Ukrajine. Podnevi skrijejo nebo sive in rjave lise, samo na dalj- nem obzorju se pojavlja kot spomin medlo zimske sonce, noči pa žarijo v živem ognju. Iz sto in sto hiš buhtijo plameni, kakor da so se razbesneli vsi divji elementi.

Na tesnih ulicah se zmeda bolj in bolj stop- njuje. Najtežje granate udarjajo na zemljo z mnogokratnim odmevom. Drobce itetjo na vse strani, vmes padajo strelji. Kdo strelja, komu je strel namenjen, ne ve nihče. V ledeno mrzlih kletih se stiskajo ljudje in se tresajo od mra- za in strahu, kajti nihče ne ve, kaj naj res- svojo imovino iz tega gorečega korja.

Mimo tega vojnega filma drdrazo kakor v obrisi težki oklopni vozovi, ki z ropotanjem svojih goseničastih verig še povečujejo hrup. Na podstreljih pokajo tramovi in plameni si- kajto kvišku. Od tvojnice traktorjev kjer je nemški oddelek se prejšnji dan odbil sovražni- napad, med katerim je obležalo nad 1000 mrtvih sovražnikov, se odbijajo svinčenke in padajo najz.

V medli svetlobi se nato začno pojavljati temne postavke, ki se od časa do časa zrušijo pod koso jeklenega orožja. Le počasi se bolj- ševki pomikajo naprej. Kamor udarjajo, zade- nejo na granit, kajti oklopni tvorijo jekleni jez, ki dopušta nasprotniku, ki se pomika proti zapadu, le postopno napredovanje. Zaradi skrajšanja fronte je nemško vrhovno povelje- nstvo izdalo povelje da se Harkov zprazni. Premikanje nemške vojske se zjavia v popol- nem redu.

Nalik plapolajočim baklam se zasvetijo na levi in desni goreči tvornice in skladišča ki nam razsvetljujejo pot. Mogočeno detonacij se trga nočno razpoloženje, kajti vsako vojaško pomembno napravo uničijo nemški pionirji pred odhodom iz mesta. Od časa do časa zala-

Borbe v močvirjih

Dne 21. marca se je južno od Ilmskega jezera začel prvi nemški napad v lanskem letu. Württenbersko-badenski in šlezvicki lovci in grenadirji so po šestdesetih hudih borbah proti premočnemu sovražniku vzpostavili kop- no zvezo z Demjanskom. Iz trdnjave same so jim prišli skozi razmočeno ozemlje nasproti oddelki SS. Pogosto so se do kolena vdrli v močvirje in se pogrezali do prsi v vodo, dok- ler se čete z zapada in z vzhoda konec aprila ne združile ob reki Lovat. Naprej je bil do- hod do Demjanskega jezera. Edina zveza čez reko je bila v območju sovražnega topniškega ognja. Zato je bila oskrba posadke v Demjan- sku še vedno navezana pretežno na zračno pot.

Sovražnik je posebno maja in potem vse po- letje nadaljeval svoje napade in skušal na raz- ličnih mestih vdreti v postojanke branilcev. V vrsti nadaljnjih nemških napadov pa se je po- srečilo kopno zvezo celo razširiti. V začetku junija so lovci in planinski lovci potisnili Ru- se proti severu, pa tudi konec septembra so v začetku oktobra je bila uspešna ofenziva würt- tenbersko-badenskih lovcev in vestfalskih gre- nadirjev proti zapadu in jugozapadu. Kopno

zvezo so konec oktobra nemške čete še bolj razširile, toda sovražnik je naprej in naprej poskušal 100 km globoko proti vzhodu zaje- dajoči se klin z množičnimi napadi uničiti. Vso jesen in zimo je nepretrgano pošiljal ve- like sile proti tej vzhodni, toda njegovi na- pad s bili razbiti ob junaškem odporu nem- skih čet.

Valobran nemške severne fronte

Sedaj je nemški klin po 14 mesecev dolgem kljubovanju sovražnim napadom, ko je kakor valobran privlačeval vse napade južno od Il- menskega jezera, izpolnil svojo nalogo. V dru- gi polovici prejšnjega meseca je bila trdnjava Demjansk izpraznjena. Kljub vremenskim ne- prijemam so bili premiki čet izvršeni po načrtu. Čeprav jih je sovražnik hotel motiti s kopnega in iz zraka, čete in vojni material so bili na- črtno premeščeni v nove postojanke.

V borbah za osvojitve naprej pomaknjene- ga nemškega klina jugovzhodno od Ilmskega je- zera je imel sovražnik težke žrtve v ljudeh in materijalu. V območju armadnega zbora, ki je branil trdnjavo Demjansk, je bilo od 8. janu- arja lani ujetih 17.275 Rusov. Zaplenjenih ali uničenih pa je bilo 1261 oklopnih voz, 416 to- pov in 3100 metalcev granat in strelnih pušk. Pred nemškimi četami je obležalo 54.092 mrtvih boljševikov.

Pomladno jutro

Zvončki beli zazvonili so čez ledeno trato, sonce k njim je v vas poslalo svoje žarke zlate.

Kos je žvižgal v mlado jutro svoje žvižganičke in povabil k sebi v svate drobne pevce ptičke.

Jutranjico so odpeli na zelenih vejah in veseli odleteli spletati gnezdo v mejah.

Mara Tavčarjeva.

Drago Kocjančič:

Strah je znotraj votel, zunaj ga pa nič ni

1. Na jugu Ljubljane je hrib, na njem grajska razvalina.

Poldne je. Gozd pošumeva in rahla sa- pica veje preko hriba. Po poti gre majh- na, sključena postava. Na hrbtu ima opti- nik, v roki pa košaro.

Beračica je, iz Ljubljane. Imela je pre- malo denarja, da bi si mogla plačati pre- nočišče.

Ko je prilezla do male planote na hri- bu, si je oddahnila, nato je krenila proti gradu. Natančno si ga je ogledala. Vse je bil že porušen, le del stola je ostal cel.

Vstopila je. Hlad ji je buhnil v obraz. Krenila je po hodniku in dospela pod stolp. V zid je bila vkovana veriga, na stropu stopnic pa si opazil železno loputnico. Sple- zala je po stopnicah, dvignila loputnico in si mislila: »To bo pa kar dober domek.« In res je bil. Prišla je v stolp. Bilo je vse temačno. Namesto oken so se odpirale v zidovih ozke line, ki je skoznje pronicalo le malo svetlobe.

Vzpela se je še višje, in ko je dospela na vrh stolpa, se je pred njo odprla majhna soba. Omet je bil sicer že ves okrušen, da se je videlo tramovje in golo zidovje, ven- dar bi mogel človek tukaj za silo še pre- bivati. Starka je odložila nahrbtnik in ko- šaro ter pogledala skozi lino.

Pod seboj je videla hrib, tam daleč na obzorju pa obrise Ljubljane. Zvečerilo se je. Starka je pogledala po tleh, zunaj in se vlegla. Kmalu je zasopala.

2. Ponoči jo je zbudil ropot. Slišati je bilo, kakor bi nekdo v spodnjem prostoru tolkel s pokrovko po zarjavelih loncih in ponvah.

Starka je preplašeno planila pokonci. Pograbila je nahrbtnik in košaro ter ho- tela zbežati.

Todaj se je razlegel hripav krik, da bi zbudil mrtveca.

Starka beračica se je tako prestrašila, da je spustila nahrbtnik in košaro. Priletela sta nekam (kam, starka ni videla), zaro- žljalo pa je tako močno, kakor da se trgajo peklenke verige. Starka se je od groze prekrizala. Menila je, da se podjogo pod njo sami hudobci. Nekaj je zavreščalo in zaprhutalo.

3. Tako je šlo do jutra. Tako se je zasveto, je šla pogledat, kaj je bilo. In kaj je videla? V spodnji sobi je ležal kup starega železa, ki ga je bila prejšnji dan prezrla, na njem pa nje na-

WILKIE COLLINS

Nezadosten dokaz

Detektivski roman

»Dovolite mi, da vas na nekaj opozorim. Ako se vam slučajno posreči najti Ari- nino nit, zapomnite si dobro tole: odkrijte bo strašno. Ako se bojite, da ne boste mogli prenesti udarca, ki vas bo zadel v srce, tedaj za božjo voljo takoj in za vedno opu- stite namero, da odkrijete skrivnost va- šega moža!«

»Zahvaljujem se vam za to svarilo, ma- jor. Kljubovala bom posledicam odkritja, pa naj bodo kakršne koli.«

»Je to vaš trden sklep?«

»Tuden.«

»Izrabite ves čas, ki vam bo na razpo- laganje. Hiša in vsi ljudje, ki se nahajajo v njej, so vam na uslugo. Pozovnite, ako bi potrebovali slugo. Pozovnite dvakrat, ako bi potrebovali hišno. Od časa do časa pridem sam pogledat, kako vam gre. Upa- jmo, da se ne bom izločil preveč hudi od- govornosti. Zensko so me v preteklosti za- peljale v več kakor eno drzno dejanje. Ali me ne zapeljujete vi v najdrznejše izmed vseh?«

Ko je izpregovoril te besede, ki so zve- dene, je mračno meje je res- vil in odšel. Ostala sem sama v sobi.

Deseto poglavje PREISKAVA

V kamnu je slabotno gorel ogenj in zu- naj je bil zrak, kakor sem že omenila, oster kakor pozimi. Kljub temu sem v pr- vem trenutku, ko je major odšel iz sobe, cutila gorkoto in dihi mi je zastajal. Vzela sem kljok z glave, slika sem plaš in rokavice ter za trenutek odprla okno. Za- dostovali sta mi dve minuti, da sem se do- cela zbrala. Tedaj sem zaprla okno, da bi prišla s preiskavo. Začela sem s tem, da sem si ogledala vse štiri stene, ki so me ob- dajale. Soba je bila podolgovata. V emi izmed krajših sten so se nahajala majhna vrata, ki sem jih bila že omenila; v na- sprotni steni se je skoro po vsej dolžini nahajalo okno, ki je gledalo na dvorišče.

Začela sem s steno, v kateri so se na- hajala vrata, skozi katera sem bila prišla. Kaj se je nahajalo ob obeh vzdolžnih stenah? Na vsaki strani po ena pisalna miza. Nad vsako mizo prekrasna kitajska vaza, po- stavljena na zlatem podstavku, pritrjenem k zidu.

Odprla sem mizo v kotu; v predalih ni bilo drugega kakor papir, znanke in dr- gue pisane potrebščine. Razen enega so bili vsi ostali šopi papirja, ki so se nahajali v obeh mizah, še prav tako zapечатeni, ka- kor so bili prišli iz trgovine. Ogledala sem si ves papir v odprtem svežnju. Nikjer nič zapisane. Stopila sem na prenosne lesene stopnice, stoječe ob knjižnici ter pogledala v kitajski vazi. Obe sta bili prazni. Kaj sem mogla še videti na tej strani sobe? V obeh kotih sta se nahajala dva majhna le- sena naslanjaja z dvema blazinicama iz rdeče svile. Privzdignila sem ju, pogledala sem pod blazine, našla nisem ničesar. Ve- dela sem, da tu ne bo ničesar. Ko sem po- stavila naslanjaja na prejšnje mesto, je bila moja preiskava na tej strani sobe kon- čana. Dosej nisem ničesar našla.

Šla sem k nasprotni steni, kjer se je na- hajalo okno.

Okno, ki je, kakor sem že omenila, za- vzemalo skoro vso steno v dolžino in širino, je bilo trokorno. Bogati zastori z rdečega žameta, ki so v širokih gubah padali ob oken, so puščali ob steni prostor za dve okni in visoki ogelni omari z dvema skri- njicama na vrhu. Ker mi je dal major vse svobodo, sem brez obotavljanja odprla obe skrinjici in preiskala njuno vsebino.

V oni na desni sem hitro opravila s pre- iskavo. Skrinjici sta bili do vrha polni oka- noma, ki so, sodeč po zanimivim napisom, pripadeli na nekatere izmed njih, izna- jale iz tistega časa, ko je major — brez posebnega uspeha — spekuliral z rudniki. Lotila sem se torej leve omare.

V njej se je nahajalo mnogo različnih stvari in moja preiskava je trajala več časa.

V zgornjem predalu se je nahajalo mini- jaturno inžarsko orodje, verjetno majorjev spomin iz otroških let. Spodnji predal je bil poln vsakovrstnih drobnarij, verjetno so bila to darila, ki jih je dobil major od svojih lepih prijateljev. Vsebinske tretjega predala je bila manj zanimiva: serija starih računskih knjig. Potem ko sem skrbno pre- listovala vsako izmed njih, hotel se pre- pričati, da ni v njej nobenega listka, sem se lotila četrtega predala, ki je prav tako vseboval računovodstvo: račune, spomence, pobornice. V petem predalu ni bilo drugega kakor kup nedejnih predmetov. Med njimi sem našla sveženj ukrasnih kart in na vsaki izmed njih je bil zapisan seznam ljudi, podanih na bahi, ki jih je bil pri- rejel major, ali na katere je bil povabljen v Londonu in v Parizu; cela vrsta vabil, nekaj opernih libret, en žepni očesnik, škafica cigaret, sveženj zarjavelih ključev, potni list, kup listov za prtljago, ena sre- brna tobacnica; z eno besedo ničesar zani- mivega.

Oupila sem šesti predal. Za hip sem bila razočarana in presenečena. V tem predalu ni bilo drugega razen črepinje razbite vaze.

Sedela sem na nizkem stolčku pred oma- ro, razočurjena, ker še vedno nisem ničesar izsledila, sem vstala, da bi potisnila z nogo predal nazaj na njegovo mesto, te- daj pa so se vrata odprla in vstopil je ma- jor. Ko me je zagledal pred tem odprtim predalom, je vzrgetal in izrazil na obrazu se mu je izpremenil. To je trajalo le se- kundo, nato se je takoj zbral. Toda nisem se zmotila; njegov plašen pogled in kretnja ni mogla pomeniti kaj drugega kakor da sem bila blizu Arianine niti.

»Oprostite, da vas za trenutek motim,« je dejal, »nekaj sem vas prišel vprašat. Ste morda našli sveženj mojih pisem?«

»Ne, a razume se, ako jih najdem, jih ne bom odprla in brala.«

»Ne gre za to, a mislim sem, da bi vam vzela pisma preveč časa. Gotovo ne bom prelomil dane besede, ako vam povem, da vam moja pisma ne bi mogla prav nič po- magati pri vaši preiskavi. Lahko jih mirno duše položite na stran, saj ne zaslužijo vaše pozornosti.«

»Razumem, major, in hvala vam.«

»Se niste utrujeni?«

»Ne še, hvala.«

»Še vedno upate, da boste kaj našli? Še niste obupali?«

»Niti v sanjah, in če mi dovolite, bom iskala naprej.«

Med tem ko sva govorila, je ostal pre- dal odprt in delala sem se, kakor da brez zanimanja gledam drobce razbite vaze, hkratu pa sem na skrivaj opazovala ma- jorja. Tudi on se je že zbral in gledal raz- bitine z dovršeno ravnodušnostjo, jaz pa sem si dobro zapomnila njegov osupl in plašni pogled in ta ravnodušnost se mi je zdela malce narejena.

»Mi nimate kaj ukazati? Ničesar ne po- trebujete?«

»Ničesar, tisočkrat vam hvala, major.«

Na pragu se je obrnil in videla sem, kako mu je pogled za trenutek zablodil nad ve- liko knjižno omaro. Le za trenutek, a dobro sem ga opazila.

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

127. Kdor je ustanovil Železni križec?
128. Kdo je Papageno?
129. Kaj je alibi?

130. Križanka.

Vodoravno: 1. domača žival, 4. pe- rifierija, 7. grška pokrajina, 9. kratica za opombo (mednarodna), 11. junakinja Koz- kovskega »Santpetra«, 12. starejša oblika za ulj, 13. oblika glagola tleti, 15. zadnji del ladje, 16. glasbeni instrument, 17. števniki, 18. čutilo, 19. kratica za 3. sklon, 20. na- slonca, 21. roditelj, 24. oblika nkalnega

1	2	3	4	5	6
		7	8		
9	10		11		12
13		14		15	
16				17	
18				19	
20			21	22	23
		25			26
27				28	

hrbtnik in košara. Vsebinske je ležala po kotih: jajce je obitalo v železju, salama je vsa porezana ležala v kotu, kruh pa je ključeval — vrana. Na tramovju so viseli netopirji. Sedaj je starka vedela, kaj je bilo ponoči povzročalo ropot in vršč. Malo nevoljna, da ni prej pogledala, kaj ji moti spanje, je odkrivala v svojo sobico.

Druge noč je bilo isto tako, ropotalo in vreščalo je nemara še huje. Starka je jezo zakašljala, a ker ni to nič pomagalo, je vrgla konservno škatlo v senco, ki je pr- hutala po zraku. Senca je kriknila in izgri- nila skozi lino.

4. Zjutraj si je stara beračica nekaj do- mislila. Stopila je na grajsko planoto, od- rezala na grmu dolgo, močno šibo, zataka- nila jo v železje, nanjo pa pritrdila staro cunjjo.

To je bilo tako hudo strašilo, da so se ga strahovali nočne ptice sami ustrašili in so zapustili ta kraj.

Zenica je imela odtelet miren dom. V njem je živele do smrti. Mogoče še živi? Vprašajte jo! Jaz ne vem.

glagola, 25. žensko ime, 27. tekoča voda, 28. stara dolžinska mera.

Navpično: 1. nadzornik, 2. predlog 3. oče, 4. ruska reka, 5. znak za prvo 6. duhovniško oblačilo, izvirja iz Dalmaci- je, 8. predlog, 10. znamenito smučko oze- mje v Sloveniji, 12. po vsem svetu znan Ri- bničan, 14. jarek, 15. krajevni vprašalni pri- slovi, 21. osebnii zaimek, 22. pogojni vez- nik, 23. mednarodna kratica za »in tako dalje«, 25. kratica za 4. sklon, 26. znak za »začetek in konec«.

Rešitev nalog 11. t. m.:

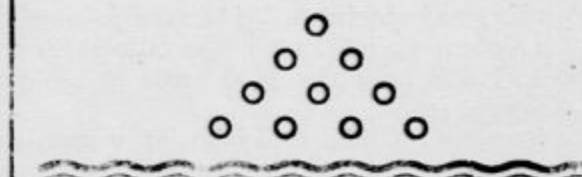
Najvišja evropska železnica je berlinska železnica, ki gre od St. M. ritza do Berli- nskega hospica 2309 m visoko.

124. Nizki rimski čevlji brez trakov se je imenovali »soccus«.

125. Cerebralni sistem je tisti del živčev- ja, ki obhaja možgane (lat. cerebrum) in živce, ki izvirajo iz njih.

126. Problem z desetimi vazami.

Iz prve vrste s štirimi vazami! damo pr- levo eno vrsto višje v sredo, desno četrti- tretjo vrsto (kjer sta prvotno dve vaz- ni desno stran z enakim presledkom, a za- njo vazo v četrti vrsti damo v sedmo- tretjo vrsto z enakim presledkom za levo stran. Tako dobimo narobe obrnjeno figuro:

PRVIC NA KMETIH

Gospodski sinko pride s svojo mamico pr- vič na kmete in zagleda na dvorišču vse- ga našopirjenega purana, ki hodi z raz- prostim repom pred hišo.

»Poglej, pogledj, mama, ta se je pa razcvetel! — zaključje ves presenečen.«

DOKAZANO

SPORT

Nov razpis
za male žogarje

Mladika vabi na IV. nagradni tableteniški turnir v dnevih od 19. do 21. t. m.

Ljubljana, 11. marca.

SK Mladika vabi na IV. nagradni tableteniški turnir za prvenstvo Most in Kodeljvega za leto 1943, ki bo v dvorani Mladinskega doma na Kodeljevem. Začetek bo v četrtek 18. t. m. ob 14. (do 20.), nadaljeval na praznik sv. Jožefa 19. t. m. od 9. do 12. in od 14. do 20., v soboto 20. t. m. od 14. do 20. in v nedeljo 21. t. m. od 9. do 12. in od 14. do konca.

Zrečanje bo v četrtek 18. t. m. pri ure pred začetkom in navzočnosti zastopnikov nastopajočih klubov. Igra se po pravilih SITZ z žogicami »Olympia«. Tekmuje se v naslednjih disciplinah: a) moštva, b) single gospodov, c) single juniorjev in d) gospodje v dvojce. Prijavnina za moštva je 15 lir, za posameznika 8 lir in za dvojice 10 lir. Moštvo tvorita dva single igralca in ena dvojica. Igra se po sistemu igre za Davisov pokal. Tudi discipline pod b) in c) se igrajo po čistem pokalnem sistemu do četrtfinala. V finalu pa igra vsak z vsakim. Vse igre se igrajo na dva dobljena seta.

Protesti se upoštevajo le v pisni obliki in vloženi najpozneje pol ure po odgrani igri s priloženo kavgijo 20 lir, ki se vrne če se protestu ugodijo. Razsodišče tvorijo: vodja turnirja, vrhovni sodnik in po en zastopnik vsakega nastopajočega kluba.

Nagrade prejmejo: prva dva iz discipline a) in c), iz discipline b) in d) pa prvi štirje. Vsi naštetje prejmejo tudi lične diplome. Vodstvo turnirja tvorijo: predsednik Albin Ogorelec, vodja turnirja Ljudez Kocmur (namestnik Miro Tršinar), blaginjak Ludovik Novak, zapisničarja Milica Klakar in Jože Meden. Vrhovni sodnik je Franc Recek. Igralci morajo biti vodstvu na razpolago. Prireditelj si pridržuje pravico morebitnih sprememb. — SK Mladika.

V dveh, treh vrstah

Na svidenje in hvalas, tako je zelo poredno črto kratko in jedrnatno označila »Gazzetta dello Sport« glavne dogodke zadnje nedelje v italijanskem nogometnem prvenstvu najvišje divizije. Livorno je dobil dve točki pri Ambrosiani, Torino pa je pustil obe enajstori Milana in tako vodil Livorno 7 tednov pred koncem s štirimi točkami nazaj. Razočaranca na 2. in 3. mestu se za zdaj tolažijo boljše razliko golov 49 : 21 odn. 45 : 26, medtem ko je vodilni prišel samo do 39 : 26. Kdo ve, ali bodo te številke sploh kaj veljale?

V prvenstvu Donau-Alpenlanda so preteklo nedeljo igrali: FC Wien—Sturm (Graz) 4 : 1, Austria—Wiener SC 3 : 1, Vienna—RSG Wien 4 : 3, Admira—Rapid 2 : 0, WAC—FAC 3 : 0. — Mariborski Rapid je ta dan doma igral z moštvom iz Ljubljane in zmagal kar z 8 : 2 (3 : 0). Trboveljčani so zato ugnali železničarje iz Maribora s 5 : 4 (4 : 1).

Tableteniški igralci iz Stajerske so v soboto in nedeljo igrali za prvenstvo v Gradcu. Zanimivo je, da so imeli na tem turnirju glavno besedo Celjani, med njimi kot najmočnejši komaj 16 letni Eduard Vračič, ki je postal stajerski prvak v singlu, je pa tudi s starejšim bratcem osvojil prvenstvo v parih.

Litijsko nogometno moštvo je oni dan doletela velika čast, da je gostovalo v koroskem Beljaku. Srečanje je bilo tako rekoč izgubljeno v naprej toda 5 : 3 (3 : 0) kaže, da so gostje iz Savske doline v drugi polovici igre sploh gospodarili na terenu. Strelca zgoditkov sta bila Tičar in Jan.

Na Madžarskem so spet začeli igrati za prvenstvo. Zadnja nedelja, ki je bila že druga po otvoritvi, je bila črna za enajstorič iz Novega Sada, ki je morala nastopiti proti favoritu letšnjega tekmovanja Csepelu in je res tudi izgubila z 1 : 2. Csepel vodi kar naprej pred Ferencvarosom, Vellim Varadinom in Szolnokom.

Južnoameriško nogometno prvenstvo je bilo za letošnjo sezono zaradi težav v zvezi z vojno odloženo, in sicer kar do sezone po končani vojni.

Rumunski visokošolci bodo odslej v sportu uživali poseben položaj, ker bo njihova združba izločena iz splošne organizacije in bo neposredno sama v stikih z vrhovnim vodstvom zaradi glavnih smernic za delo na terenu.

Iz Helsinkov je prispela vest, da je tamkaj po tragičnem naključju našel smrt komaj 37 letni Ahti Järvinen, spet eden članov slovite družine finskih sportnikov. Ta zastopnik družine Järvinenov je spadal med najboljše desetotobce na svetu in je bil tudi večkrat finski prvak v tej najtežji atletski disciplini, toda na olimpijadi je bil slabe sreče in so mu največje uspehe pred nosom pobrali drugi. Iz družine Järvinenov so zdaj odšli na drugi svet že trije in je

ostal med živimi samo še Matti, ki je zaslovel kot metalce kopja.

Nemški listi beležijo, da je bil na vzhodni fronti ranjen od granatnega drobca svetovni prvak na srednje proge Rudolf Harbig. Moža so spravili v vojaško bolnišnico in upajo na skorajšnje okrevanje.

Kakor vedo povedati zadnje vesti, bi se morala šved Tandberg in Belgijec Sys v borbi za naslov evropskega prvaka v teški kategoriji sestati dne 30. maja t. l. neke blizu Stockholma, seveda s pogojem, če bo mednarodna boksarska federacija pristala na to, naj se ta dvoboj klub Tandbergovi domovini organizira na švedskih tleh.

— ZSK Hermes (nogom. sekcija). V lepem vremenu bo jutri ob 10. trening na igrišču. — Načelnik.

Drobne zanimivosti

125.000 španskih delavcev dobi starostno podporo. S 1. marcem letošnjega leta je stopil v Spaniji v veljavo zakon, ki predvideva starostno podporo za delavce. Zakon, ki je bil sprejet dne 6. oktobra 1936, predvideva, da bo s 1. marcem deležnih te podpore 125.000 španskih delavcev. Država bo podprla podporo akcijo z 22 milijoni pezov.

Kadar prodajaš, preglej »Jutrove« oglase!

Klencha Viljem
železniški uradnik v pokoju

Pogreb bo v soboto, dne 13. t. m. ob ¼ 5. uri iz kapele sv. Janeza na Zalah k Sv. Križu.

Ljubljana, Petrinja, Letence, Padova,
dne 12. marca 1943.

Žalujejo rodbrine:
AJDIČ, PREBEG, ROJC

Dalibor Trnkóczy-Zaszkal

Pogreb draga pokojnika je bil v Zagrebu.

Ljubljana, Zagreb, Paračin.

Žalujejo rodbrine
Trnkóczy, Gregorič, Čapek, Grahovac

FRANCE NOVŠAK:

29

Nemir srca

ROMAN

»Kaj naj storim sedaj?« sem jo nemirno vprašal. »Nočem vplivati na tvojo odločitev, da bi ne bilo kdaj kakih očitaj,« je sklenila in zasukala pogovor v drugo smer.

Strahna je bila tedaj borba v meni. Borba med dolžnostjo in strastjo, iskal sem ravnotežja. Že sem mislil, da bom odšel k Marti in ji razložil vso stvar, potem pa sem se spet premislil in ji zagotovil, da se bo poroka vršila neprekinjeno leto dni pozneje.

To sem ji javil pisмено in jo rotil, naj razume, da hočem priti k njej ne kot berač, ampak kot mož, ki ji hoče že nekaj nuditi. Pisal sem ji, da bom skozi to leto skušal živeti. Slikal sem ji bodočnost z najlepšimi barvami, ji naročil pozdrave za otroka. V posebnem paketu pa sem poslal za otroka nekaj igrač, za Marto lepo novo obleko, samo da bi ji dokazal, da je nisem pozabil.

Poslej so prihajala Martina pisma redno vsakih štirinajst dni in vsako pismo sem dal posebej prečitat Kristini. Vedla se je namreč do mene vedno tako tovariško in mi nudila vse, kar je imela, da sem smatral za svojo dolžnost, ničesar skrivati pred njo. Ona je opazovala mojo borbo s samim seboj. Tudi meni je bilo jasno, da Marte ne ljubim več.

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani

Mali oglasi

Kdor išče stудиo plača za vsako besedo L. — 30. za drž. in prov. takso — 60. za dajanje naslova ali šifro L. 2. Najmanjši iznos za te oglase je L. 7. — Za šifritve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L. 1., za vse druge oglase L. — 60. za besedo, za drž. in prov. takso L. — 60. za dajanje naslova ali šifro L. 2. Najmanjši iznos za te oglase je L. 10. —

Hišni posli
iščejo službe

Dekle, ki samostojno kuha, išče službo. Sprejme lahko tudi samo za čez dan. Vprašati v nedeljo od 3. ure naprej. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3977-1

Prodajam

Vrtno zemljo prodam. Tolstojeva 9. 3971-6

Brezove metle kupite pri Gospodarski zvezi v Ljubljani, Blewsova cesta št. 29. 3952-6

Sportni voziček skoraj nov, močan, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4008-6

Clematis modri, Glacine, snežne kepe, vrbe žalupe, magnolije, agnes, španski bežeg cepljen, okrasno grmičevje in razne trajnice narode Poise, Mala vas 40, pošta Ježica. Naročila sprejemam tudi trafika Blewsova 17. Dostavim na dom! 4001-6

Vrtno uto popolnoma novo, prodam. Jeranova 6. 3999-6

Zložljiva postelja železna, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3982-6

Bosanska preproga ročno delo, v velikosti 300x350, v enem komadu, se prod. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3972-6

Efektnej reflektor za fotografiranje. A. Gorec, poleg nebotičnika. 3966-6

Jedilni pribor

Berndorf in jedilni servis, vse za 12 oseb, la, prodam. Oglod od 1. do 4. ure. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3996-6

Kupim

Biciklje in biciklume, ter gume za motorna kolesa in avtomobile kupimo. Gasogeno Merkur, Puharjeva 6. 4009-7

Otroški voziček, globok, dobro ohranjen, kupimo. Ponudbe z navedbo cene na ogl. odd. Jutra pod »Lepo«. 4022-7

Kopalno peč za kurjavo z drvmi in premogom ali plinski avtomat za kopalnico kupim takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Le v dobrem stanju«. 3978-7

Posest

Parcele še od 23.000 lir prodam real, pašarna Pristavec Franjo, Ljubljana, Cesta Arrielle Rea št. 3 (bivša Gospodarska cesta). J.235-M-20

Hišo dvostanovanjsko, enonadstropno, z velikim vrtom prodam za Lir 290.000. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Hipoteka Lir 55.000«. 4010-20

Zemljišče na Dolenjskem se ugodno prod. Zemlja prvo vrstna. Je tudi stavbna parcela. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zemljišče«. 4001-20

Zemljišče večji kompleks, ali 2 manjša, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zemljišče«. 4021-20

Parcelo v centru ali 3 parcele v neposredni bližini mesta kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj kupim«. 4020-20

Hišo ali vilo v centru pa tudi kjer koli v bližini mesta, lahko tudi milijonska, kupim takoj. Resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Čim bližje mestu«. 4019-20

Radio

Radio! Izrabite ugodno priliko, da zamenjate Vaše radio aparat pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3913-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Radio! Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesni naj se zglasijo s poročilom mestnega poglavarstva pri trdki Philips Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3914-9

Sobe išče

Zakonski par soliden, šče 1-2 opremljeni sobi s souporabo kuhinje v centru ali bližini Komisarjate. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam dobro«. 4005-23a

Živali

Kodrast pes (Foxterer) z rjavimi in črnimi lisami se je izgubil. Najditelj naj ga odvede proti nagradi pri Emerk Mayer, Ljubljana, Wolfova 1. 3988-27

Brejo kozo sanke pasme, kupim. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3977-27

Izgubljeno

750 Lir sem izgubila. Pošten najditelj se naproša, da jih vrne na ogl. odd. Jutra. 3958-28

Stroji

Rabljen stroje vsakršni vrste, vnovičite najboljše, ako jih ponudite strojno tehnični psarni Ileršč, Rmška 13. 4015-29

Risalne deske

moderne, na stojalu z tehnografom v vsaki velikosti dobavlja Ileršč, Rmška 13. 4015-29

Čebulo sveže pridelane pri Gospodarski zvezi, Ljubljana, Blewsova cesta št. 29. 3990-33

1000 kg krm. pese kupim. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3975-33

Razno

Razne usluge, informacije vseh vrst, prevode, prošnje in vloge v italijanskini, razmnoževanja izvršuje »SERVIS BIRO«, Sv. Petra cesta 29.

ZAHVALA

Vsem, ki so nam na kakršenkoli način izrazili svoje tolažilno sožalje ob priliki prebriske izgube našega draga, nepozabnega očeta, starega očeta, tasta in strica

DR. ALBINA SUYER-JA

bivšega odvetnika

se najiskreneje zahvaljujemo.

Sv. maša zadušnica se bo brala v torek, dne 16. marca 1943 ob 8. uri v farni cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, Zagreb, Gonars, dne 12. marca 1943.

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA

Rodbine: DR. SUYER-JEVE in DR. KAVČNIK-OVA